स्थानीय पाठ्यक्रम

हाम्रो अमरगढी

परिचयः

स्थानीय पाठ्यक्रम शैक्षिक विकेन्द्रीकरणको एउटा महत्त्वपूर्ण पक्ष हो । यो शैक्षिक विकेन्द्रीकरणलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्ने एउटा महत्त्वपूर्ण साधन पनि हो। केन्द्रीय स्तरबाट विकसित पाठ्यक्रमबाट मात्र विविधतायुक्त समाजका सबै आवश्यकता पुरा हुन नसक्ने भएकाले विविध स्थानीय आवश्यकताहरू सम्बोधन गर्न स्थानीय पाठ्यक्रम आवश्यक हुन्छ । केन्द्रीय पाठ्यक्रमले समेट्न नसकेका विषयवस्तुलाई समेट्न, पाठ्यक्रमलाई समसामयिक, सान्दर्भीक, लचिलो, खुला, सन्तुलित, लोकतान्त्रिक र स्थानीय मूल्य मान्यता अनुरूप बनाउन पनि स्थानीय पाठ्यक्रम आवश्यक हुन्छ।

नेपालको संविधानले मौलिक हक अन्तर्गत धारा ३२ मा भाषा तथा संस्कृतिको हकको व्यवस्था गरेको छ। जस अन्तर्गत नेपालमा बसवबास गर्ने प्रत्येक नेपाली समुदायलाई आफ्नो भाषा, लिपि, संस्कृति, सांस्कृतिक सभ्यता र सम्पदाको संवर्द्धन र संरक्षण गर्ने हक हुने कुरा उल्लेख छ । संविधानको अनुसूची ८ मा आधारभूत र माध्यमिक शिक्षालाई स्थानीय तहको अधिकारको रुपमा सूचीकृत गरिएको छ। स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ३ मा व्यवस्था भएको गाउँपालिका तथा नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत दफा ११.(२)ज मा स्थानीय स्तरको शैक्षिक ज्ञान, सीपर प्रविधिको संरक्षण, प्रवर्द्धन र स्तरीकरण गर्ने कुरा उल्लेख छ। नेपालको विद्यालय शिक्षामा हाल कार्यान्वयनमा रहेको केन्द्रीय पाठ्यक्रममा पनि कक्षा १- ५ मा १०० पूर्णाङ्कको स्थानीय पाठ्यक्रमको व्यवस्था छ। शैक्षिक सत्र २०७७ देखि देशैभर लागू गर्ने गरी स्वीकृत विद्यालय शिक्षाको राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप २०७६ मा आधारभूत तहका कक्षाहरुमा १०० पूर्णाङ्क स्थानीय पाठ्यक्रमका लागि छुट्याइएको छ र स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण र कार्यान्वयनमा सहजीकरणका लागि स्थानीय तहको भूमिकाको अपेक्षा गरिएको छ।

प्रस्तुत सन्दर्भमा अमरगढी नगरपालिकाको विशिष्ट स्थानीय पहिचानलाई उजागर गर्न यहाँका स्रोत, सम्पदा, सभ्यता, संस्कार, संस्कृति, ऐतिहासिकता, मौलिकता, प्रविधि प्रति परिचित भइ सो प्रति सकारात्मक रहँदै तिनको संरक्षण र सम्बर्द्धनप्रति अभिप्रेरित नागरिक तयार गर्ने अभिप्राय सहित आधारभूत तहको कक्षा १ देखि ५सम्मको १०० पूर्णाङ्कको स्थानीय पाठ्यक्रमका रुपमा 'हाम्रोअमरगढी' तयार गरिएको हो।

तहगत सक्षमताः

यस स्थानीय पाठ्यक्रमले आघारभूत तह (कक्षा १-५) का विद्यार्थीहरुमा निम्न सक्षमताहरु हासिल हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

१. आफू र आफ्नो परिवारको परिचय दिन ।

२. व्यक्ति परिवार र समुदाय बिचको अन्तर सम्बन्ध बुझ्न ।

३. आ-आफ्नो समुदायको बनावट र संरचना बताउन ।

४. अमरगढी नगर क्षेत्रका प्रचलित चाडपर्व र संस्कार संस्कृतिको पहिचान गरी तिनिहरु प्रति सकारात्मक सोचको निर्माण गर्न ।

५. असल सामाजिक मूल्यमान्यता र आदरसत्कारका तौरतरिकाको अनुशरण गरी व्यवहारमा लागु गर्न ।

६. आफ्नो समुदाय र अमरगढी नगरपालिकाको भौगोलिक अवस्थाको विवरण दिन ।

७. अमरगढी नगरपालिकाभित्र रहेका प्राकृतिक, धार्मिक, साँस्कृतिक, ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक सम्पदाहरु बारे जानकारी प्राप्त गर्न ।

८. नगर क्षेत्रभित्र रहेका सम्पदाहरु प्रति गर्व गर्दै तिनको संरक्षण र सम्वर्धन तर्फ उन्मुख हुन ।

९. अमरगढी नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका परम्परागत पेशा, व्यवसाय र प्रविधिहरुको पहिचान र सूचीकृत गर्न ।

१०. अमरगढी नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका परम्परागत पेशा, व्यवसाय र प्रविधिहरुको संरक्षण र सर्म्बधनका उपायहरु अवलम्बन गर्न ।

११. हाम्रा स्थानीय कला तथा कलात्मक वस्तुहरुको पहिचान गर्दै यसको महत्व बताउन,

१२. स्थानीय खेलका बारेमा परिचित भई सामान्य नियम पालना गरी निर्देशन र निर्देशन विना खेल खेल्न ।

स्थानीय पाठ्यक्रम कक्षा १-५ का सिकाइ उपलब्धि

विषय क्षेत्र	कक्षा १	कक्षा २	कक्षा ३	कक्षा ४	कक्षा ५
१. म र मेरो परिवार	• आफ्नो परिचय दिन • आफ्नो परिवारमा बोलिने नातागत शब्दहरु वताउन • आफ्नो सामानको पहिचान गर्न	• आफू र आफ्नो परिवारका सदस्यको परिचय (नाता, नाम, उमेर र ठेगाना) वताउन • आफ्नो परिवारका सदस्यहरुको पेशा वताउन • आफ्नो सामानको जतन गर्न	• आफ्नो र परिवारका सदस्यको नाता सम्वन्ध बताउन • आफ्ना परिवारको पृष्ठभुमि वताउन • आफ्नो सामानको उचित प्रयोग र सुरक्षा गर्न	• परिवारका सदस्य र नातेदारहरु एउटै ठाउँमा जमघट हुने अवसर वताउन • आफ्नो परिवारलाई सहयोग गर्न • आफ्नो व्यक्तिगत सरसफाई	• आफू र आफ्नो परिवारको विवरण तयार गर्न • आफ्नो सामान र परिवारको सामानको उचित प्रयोग तथा सुरक्षा गर्न • घर भित्र र वाहिरको सरसफाई गर्न
२. हाम्रो समुदाय	१. आफ्नो गाउँ टोलको नाम ठेगाना बताउन । २. आफ्नो गाउँका महत्वपूर्ण व्यक्तिहरुको नाम बताउन । ३. गाउँमा मिलेर गरिने कार्यहरु बताउन ।	१.गाउँ/टोलको परिचय दिन । २. गाउँमा बसोबास गर्ने जातजातिहरुको नाम बताउन ३. गाउँमा रहेका महत्वपूर्ण व्यक्तिहरुको नाम बताउन ।	१. गाउँ/टोलमा हुने विभिन्न कार्यहरुमा सहभागी हुने तरिका बताउन । २. आफ्नो गाउँ/टोलमा रहेका सामाजिक संघसंस्थाहरुको नाम बताउन । ३. गाउँ/टोलमा रहेका मुख्य सामजिक समस्याहरुको सूची बनाउन	१. समुदायमा रहेका जातजातिको बनोट र संरचना बताउन । २.आफ्नो समुदायका मुख्य मुख्य संस्थाहरुका कामहरु बताउन । ३. समाजिक समस्याहरु उत्पन्न हुने कारणहरु बताउन ।	१. समाजका सामाजिक तथा असमाजिक कार्य वीचको भिन्नता छुट्टयाउन । २.समुदायिक विकासमा सामाजिक संस्थाहरुले खेलेको भूमिका उल्लेख गर्न । ३. समाजिक समस्या सामाधानका उपायहरु बताउन ।
३. हाम्रो संस्कृति र सभ्यता	• आफ्नो परिवारमा मनाइने चाडपर्वका नाम वताउन	• आफ्नो गाउँमा मनाइने चाडपर्वहरु को सूची बनाउन ।	• समय/ऋतु अनुसारका चाडपर्वको सूची बनाउन	• चाडपर्वमा गरिने क्रियाकलापहरु र तिनको महत्व बताउन	• आफ्नो समुदाय / समाजमा मनाइने चाडपर्वहरु हरुमा पाइने भिन्नता बताउन
	• आफ्नो परिवारमा मनाइने चाडपर्वमा बनाइने परिकारहरुका नाम वताउन	• आफ्नो गाउँ टोलका चाडपर्व अनुसार पकाइने परिकारहरुको सूची बनाउन ।	• आफ्नो चाडपर्वमा खाइने परिकारहरू बनाउन आवश्यक सामानहरुको सुची बनाउन	• स्थानीय चाडपर्वमा पकाइने परिकार बनाउने तरिका र महत्व बताउन	• स्थानीय चाडपर्वमा पकाइने परिकारहरुको महत्व बताउन • स्थानीय चाडपर्वमा पकाइने परिकार बनाउने अभ्यास गर्न

	● आफ्ना परिवारमा चाडपर्वमा लगाईने पोशाकको नाम बताउन	● आफ्नो गाउँ टोलमा चाडपर्वमा लगाईने पोशाकको नाम भन्न ।	● आफ्ना छरछिमेक/समुदायमा मनाइने चाडपर्वहरूमा लगाइने पोशाकहरुको सूची बनाउन	चाडपर्वमा लगाइने भेषभूषाको सामान्य वर्णन गरी महत्व बताउन	● भेषभूषाको संरक्षण गर्दाका फाइदा बताउन
	● सामान्य रुपमा अभिवादन गर्न	● अभिवादन सत्कार गर्ने तरिका अभिनय सहित गरेर देखाउन/बताउन	● अभिवादन सत्कार गर्नुको महत्व बताउन	सहयोगी संस्कारहरुको सूची वनाउन	
४. हाम्रो भूगोल	घर र विद्यालय वरिपरिको जमीनको स्वरुप बताउन	आफ्नो टोलको धरातलीय स्वरुपको परिचय सहित विशेषता बताउन	आफ्नो विद्यालयको धरातलीय अवस्था र दिशास्थितिको विवरण दिन	आफ्नो वडाको धरातलीय अवस्था र हावापानीको अवस्था वर्णन गर्न	अमरगढी नगरपालिकाको धरातलीय स्वरुप तथा हावापानीका विशेषता बताउन
	घर र विद्यालय वरपरका विभिन्न वस्तुका आकृति / नक्सा छाप्ने अभ्यास गर्न	आफ्नो घर र विद्यालय वरपरको बाटो, खेलमैदान, नदी/खोलाको नक्सा कोर्ने अभ्यास गर्न	आफ्नो घरदेखि विद्यालयसम्मको बाटोको नक्सा र टोलको नक्सा कोर्न	अमरगढी नगरपालिकाको नक्सामा आफ्नो वडा देखाउन र त्यहाँ भएका संकेतको अर्थ बताउन	नगरपालिकाको नक्सा कोर्ने अभ्यास गर्न र नक्सामा विभिन्न संकेतहरु प्रयोग गर्न
	घर र विद्यालय वरिपरी रहेका रुख, विरुवा, खोला, ताल र नदीका नाम बताउन	- आफ्नो गाउँ टोल र विद्यालय नजिक रहेका वन र खानेपानी मूल, खानी आदि का नामहरु बताउन - प्राकृतिक स्रोतको परिचय दिन । - गाउँ टोलमा रहेका प्राकृतिक स्रोतहरुको सूची बनाउन	- आफ्नो वडाक्षेत्र भित्रका प्राकृतिक स्रोतहरुको पहिचान गर्न - वडाक्षेत्र भित्रका प्राकृतिक स्रोतहरुको फाइदा बताउन	- नगरक्षेत्र भित्र रहेका प्राकृतिक स्रोतहरुको पहिचान गर्न - प्राकृतिक स्रोतको संरक्षणमा देखा परेका समस्याहरुको सूची बनाउन - नगरक्षेत्रका प्राकृतिक स्रोत संरक्षणका उपायहरु बताउन	- नगरक्षेत्रका प्राकृतिक स्रोतहरुको महत्व बनाउन - प्राकृतिक सोतहरुको संरक्षणमा देखा परेका चुनौतिको सूची बनाउन - नगरक्षेत्र भित्र रहेका प्राकृतिक स्रोतहरुको संरक्षणमा आफ्नो भूमिका बताउन
५. हाम्रा सम्पदाहरु	१.स्थानीय स्तरमा रहेका बिभिन्न सम्पदाहरुको नाम बताउन	१. आफ्नो गाउँटोलमा रहेका बिभिन्न सम्पदाहरुको सामान्य परिचय सहित सूची बनाउन २.सहश्रलिङ्ग धुराको सामान्य परिचय दिन	१. अमरगढी नगर क्षेत्र भित्र रहेका बिभिन्न सम्पदाहरुको परिचय बताउन २.अमरगढी नगरपालिका भित्रका सम्पदाहरुको सूची बनाई वर्गीकरण गर्न ३. रावलतोली गुफाको सामान्य परिचय दिन	१.प्राकृतिक, ऐतिहासिक, पुरातात्विक तथा धार्मिक सम्पदाहरुको महत्व बताउन । २.नगरभित्र रहेका सम्पदाहरुको बारेमा प्रस्तुतिकरण गर्न	● अमरगढीका ऐतिहासिक, प्राकृतिक, पुरातात्कि तथा धार्मिक सम्पदाहरुको बर्णन गर्न ● सम्पदाहरुको संरक्षण एवम् सम्बर्द्धनका उपाय बताउन ● सम्पदाहरुको संरक्षण एवम् सम्बर्द्धन प्रति अभिमुख हुन ● अमरगढी किल्लाको परिचय र महत्व बताउन

६. हाम्रो पेशा व्यवसाय र प्रविधि	• आफनो घरपरिवारमा गरिने कामहरुको नाम भन्न • घरायसी काममा प्रयोग हुने साम्रग्रीहरुको नाम बताउन	• पेशा व्यवसायको सामान्य परिचय दिन • आफनो परिवारका सदस्यहरूले गर्ने मुख्य-मुख्य पेशा व्यवसायको सूची तयार गर्न • आफनो समुदाय वरपर भएका पेशा व्यवसायहरुको नाम बताउन	• स्थानीय पेशा, व्यवसाय र प्रविधिको परिचय दिन • समुदायले अबलम्वन गरेका पेशा व्यवसायहरुको नाम भन्न • हाम्रो दैनिक जिवनमा आवश्यक पर्ने स्थानीय प्रविधिहरुको सूची तयार गर्न	• परम्परागत पेशा, व्यवसाय, र प्रविधिको परिचय र महत्व बताउन • आफनो वडा स्तरमा भएका स्थानीय पेशा , व्यवसाय र प्रविधिका फाईदाहरुको सूची तयार गर्न • आफुलाई मनपर्ने पेशा, व्यवसायको बारेमा सामान्य बर्णन गर्न • योगको सामान्य परिचय सहित अभ्यास गर्न	• परम्परागत पेशा , व्यवसाय र प्रविधिका बारेमा सूची तयार गरी महत्व बताउन • अमरगढी नगरपालिका स्तरमा भएका परम्परागत पेशा व्यवसायको वर्गीकरण गर्न • परम्परागत पेशा , व्यवसाय र प्रविधिको संरक्षण र सर्म्बधनका उपायहरु बताउन • आफुलाई मनपर्ने पेशा, व्यवसाय र प्रविधिको बारेमा ब्याख्या गर्न • परम्परागत उपचार पद्धतिका बारेमा जानकारी लिन • योगको सामान्य परिचय सहित अभ्यास गर्न
७. स्थानीय कला र खेल	• घर र विद्यालयमा भएका दृश्य चित्रहरु चिन्न । • पेन्सिल, चक आदिको प्रयोग गरी विभिन्न मोटा, मसिना, बाङ्गा, टिङ्गा रेखाहरु कोर्न । • नगर गान समूहमा लय मिलाई गाउने अभ्यास गर्न • गाउँ घरमा गाइने तथा पाठ्यपुस्तकमा भएका स्थानीय गीतसंगै समूहमा गाउन र नृत्य गर्न • स्थानीय	• मन पर्ने विषयमा चित्र बनाउन । • सिधा, बाङ्गा् तथा ठाडा रेखाहरूको प्रयोगबाट मन पर्ने वस्तुहरूको रेखाचित्र बनाउन । • नगर गान समूहमा लय मिलाई गाउन • स्थानीय गीतमा लयबद्ध ताली बजाउन, समूहमा गाउन र साधारण नृत्य गर्न । • स्थानीय स्तरमा खेलिने खेलका नाम तथा सामान्य नियम बताउन र निर्देशित खेलहरु खेल्न ।	• मन पर्ने विषयमा चित्र बनाउन र उपयुक्त रङ भर्न । • सिसाकलमको प्रयोग गरी विभिन्न स्थानीय कला झल्किने वस्तुहरुको चित्र निर्माण गर्न । • नगर गान एकल र समूहमा लय मिलाई गाउन • स्थानीय गीतहरूलाई समूहमा गाउन, ताल मिलाई समूहमा साधारण नृत्य गर्न । • स्थानीय खेलको साधारण परिचय, सामान्य नियम बताउन र निर्देशन विना खेल खेल्न ।	• स्थानीय कलाको परिचय र महत्व बताउन । • कागज र सिन्का प्रयोग गरी विभिन्न स्थानीय कला झल्किने वस्तुहरुको चित्र निर्माण गर्न । • स्थानीय एकल तथा सामूहिक गीत गाउन तथा ताल र भाव मिलाई नृत्य गर्न । • स्थानीय बाजाका नामहरुको सूची बनाउन । • स्थानीय खेलको परिचय र फाइदा बताउन तथा निर्देशन बिना खेल खेल्न ।	• स्थानीय कलाको परिचय, महत्व तथा फाइदा बताउन । • स्थानीय कला झल्किने काल्पनिक वस्तुहरुको चित्र निर्माण गर्न । • स्थानीय एकल तथा सामूहिक गीत गाउन र ताल र हाउभाउ मिलाई नृत्य गर्न • स्थानीय बाजाका नाम तथा तिनको प्रयोग बताउन । • स्थानीय खेलको परिचय र महत्व बताउन तथा निर्देशन बिना खेल खेल्न र खेलाउन ।

	स्तरमा खेलिने खेलका नाम बताउन र सामान्य अभ्यास गर्न ।				

सिकाइ उपलब्धीको विस्तृतीकरण

कक्षा १

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धी	विषयवस्तु	सम्भावित शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित शैक्षिक सामग्री	सम्भावित मुल्याङकन प्रक्रिया	अनुमानित घण्टा	सम्भावित पाठ्यसामग्री
१. म र मेरो परिवार	आफ्नो परिचय दिन	मेरो परिचय	शिक्षकले उपयुक्त अभिवादन सहित आफ्नो नाम ठेगाना सहितको परिचय दिने । बिद्यार्थीलाई पालै पालो परिचय दिन अभ्यास गराउने ।		-तपाईको नाम के हो? तपाईको गाउँटोलको नाम के हो ?		
	परिवारमा बोलिने नातागत शब्द बताउन ।	मेरो परिवार	-तपाईको घरमा को-को हुनुहुन्छ ? सवै लाई पालै पालो सोध्ने ।- परिवारका सदस्यको नाता बुझाउने चित्र देखाई छलफल गर्ने । (आमा, बुवा, बाजे, बज्यै, काका, काकी, दाई , भाउजु, दिदि, भाई, वहिनी, आदि र स्थानीय नाताका शब्दहरु)	परिवारका सदस्यको नातागत सम्बन्ध पहिचान हुने चित्र	-तपाईको परिवारमा को को हुनुहुन्छ ?		पारिवारिक कथा
	आफ्नो सामानको पहिचान गर्न ।	- मेरा सामानहरु	- विद्यार्थीलाई उनीहरु संग भएका कुन-कुन सामाग्री छन, सोध्ने ? (झोलामा भएका सामग्री, कोठामा भएका सामग्री, घरमा भएका सामग्री) -व्यक्तिगत सामग्रीका चित्र देखाई आफूले प्रयोग गर्ने सामानको	- बालबालिकाले प्रयोग गर्ने बिभिन्न सामग्रीकाचित्रहरु (कापी, कलम, ब्रुश, मंजन, झोला, जुत्ता, आदि)	-तपाईले प्रयोग गर्ने कुनै चारवटा सामानको नाम भन्नुहोस् ।		

			पहिचान गर्न लगाउने ।				
२. हाम्रो समुदाय	१. आफ्नो गाउँ टोलको नाम ठेगाना बताउन ।	• मेरो गाउँ टोल	• सबै विद्यार्थीहरुलाई क्रमशः आ-आफ्नो गाउँ टोलको नाम, वडा नम्बर र न.पा सोध्ने, र शिक्षकले आवश्यक सहयोग गर्ने ।	अमरगढी न.पा.को नक्शा,	१. तपाइको गाउँ टोलको नाम के हो ? २. तपाई कुन वडामा बस्नुहुन्छ ? ३. तपाइको नगरपालिकाको नाम के हो ?		
	२. आफ्नो गाउँ /टोलका महत्वपूर्ण व्यक्तिहरुको नाम बताउन ।	• स्थानीय समाजसेवीहरु	• गाउँ घरमा विभिन्न सामुदायिक क्षेत्र (शिक्षा, स्वास्थ्य, कृषि, साँसकृतिक, आदि) मा सहयोग गर्न अग्रसर व्यक्तिहरुको नाम सोध्ने र उनीहरुले पुऱ्याएको योगदान बारे कक्षामा छलफल गर्ने ।	विभिन्न क्षेत्रमा योगदान पुर्‍याउने व्यक्तिहरुको फोटो,	- तपाइको गाउँ टोलमा विभिन्न काम गर्ने व्यक्तिहरुको नाम भन्नुहोस् । (पढाउने, खेती गर्ने, नोकरी गर्ने आदिको नाम)		
	३. गाउँमा मिलेर गरिने कार्यहरु बताउन ।	• सामाजिक कामहरु	• कक्षाकोठाको सामुहिक सरसफाइको योजना बनाई सबैलाई समाबेश गर्ने। • सामूहिक रुपमा मिलेर काम गरिरहेका चित्र तथा भिडियो देखाई छलफल गर्ने ।	–सार्वजनिक स्थल सरसफाई गरिरहको चित्रहरु –सामुदायिक कार्यहरुमा सहभागि भएका चित्र , भिडियोहरु	१. सबै मिलेर गरिने कार्यहरु के के हुन ? २। तपाइ समूहमा मिलेर के के काम गर्न सक्नु हुन्छ ?		
३. हाम्रो संस्कृत र सभ्यता	–आफ्नो परिवारमा मनाइने चाडपर्वका नाम, पकाइने परिकार र लगाइने भेषभूशाका नाम वताउन	– हाम्रा चाडपर्वहरु	– तपाईंआफ्नो गाउँ घरमा के के चाडपर्वहरु मनाउनु हुन्छ भनेर सबैलाई पालैपालो सोध्ने र आएको उत्तरलाई टिप्दै जाने । – परिवारमा मनाइने चाडपर्वका नामहरुको सूची प्रस्तुत गर्दै कक्षामा छलफल गर्ने ।		–विभिन्न स्थानीय चाडपर्व मनाइरहेका चित्रहरू – स्थानीय चाडपर्वमा पकाइने विभिन्न परिकारहरुको सूचीको चार्ट	– तपाइँ आफ्नो घरमा के के चाडपर्वहरु मनाउनु हुन्छ ? –आफ्ना चाडपर्वमा पकाइने मुख्य कुनै ३ परिकारहरुको	

			– स्थानीय चाडपर्वमा पकाइने परिकारहरु बारे कक्षामा छलफल गर्ने र चित्रको माध्यमबाट थप प्रस्तुत गर्ने – स्थानीय चाडपर्वमा लगाइने पोशाक बारे चित्र प्रदर्शन गर्दै कक्षामा छलफल गर्ने ।	–स्थानीय चाडपर्वमा लगाइने विभिन्न पोशाकको चित्र	नाम भन्नुहोस् । –चाडपर्वमा लगाईने पोशाकका को नाम भन्नुहोस् ।	
	सामान्य अभिवादन गर्न	स्थानीय अभिवादन	– शिक्षकले आफू अभिनय गरेर देखाउने, त्यसपछि विद्यार्थीहरु नमस्कार/ढोगका अभिनय गर्न लगाउने ।	–नमस्कार/ढोग गरिएका विभिन्न अवस्थाका चित्र/तस्विर	–ढोगगर्न लगाई सो अभिनय राम्ररी गरे नगरेको अवलोकन गर्ने ।	
४. हाम्रो भूगोल	घर र विद्यालय वरिपरिको जमिनको स्वरुपको अवस्था बताउन	मेरो घर र विद्यालय वरपरको जमिन	- हरेक विद्यार्थीलाई आफ्नो घर ठेगाना बताउन लगाउने - विद्यार्थीलाई आफ्नो घर वरपरको जमिनको स्वरुप बताउन लगाउने (जस्तै : उकालो, ओरालो, समथर, खाल्डाखुल्डी, भिरपाखो, खोच आदि) - विद्यार्थीहरुलाई विद्यालय वरपरको जमिनको अवलोकन गराई स्थिति बताउन लगाउने - विद्यालय सेवाक्षेत्र भित्रका गाउँ टोलको फोटो / चित्र देखाउदै विद्यार्थीहरुलाई घर र विद्यालय वरपर रहेको धरातलीय स्वरुपको समग्र अवस्था बताउने ।	- विद्यालय सेवाक्षेत्र भित्रका गाउँटोलको फोटो/चित्र	- तिम्रो घर वरपर कस्तो जमिन छ बताऊ ? - आफ्नो विद्यालय वरपरको जमिनको स्वरुप बताऊ ?	
	घर र विद्यालय वरपरका विभिन्न वस्तुका आकृति / नक्सा छाप्ने अभ्यास गर्न	नक्सा छपाइ कार्य	- नक्साका लागि आवश्यक आकारहरु : □○–∪⊃⊂|\(●⌒ ..... आदि छाप्ने अभ्यास गराउने । - विद्यार्थीहरुलाई विभिन्न वस्तु (घर, बेन्च, घडी आदि) को आकृति छाप्न लगाउने । - छापिएका आकृति/ नक्सा प्रदर्शन गर्न लगाउने ।	- घर, बेन्च, घडीको डट रेखा.....बाट बनेका आकृतिहरु	- आकृति वा नक्सा छाप्ने अभ्यासको अवलोकन गर्ने	
	घर र विद्यालय वरिपरि रहेका रुख, विरुवा, खोला, ताल र नदीका नाम बताउन	हाम्रा प्राकृतिक स्रोतहरु	- विद्यालय वरपर अवलोकन गर्न लगाई आफुले देखेका कुराहरु कक्षाकोठामा भन्न लगाउने । - विद्यार्थीहरुलाई आफ्नो घर नजिक भएका रुख, नदि आदिको नाम बताउन लगाउने । - घर र विद्यालय वरपर रुख विरुवा, खोला, नदि आदि भएको चित्र देखाइ चिन्न लगाउने	- विद्यालय र वरपरको वतावरणको फोटो, - विभिन्न नदि, खोला, रुख का चित्रहरु	-तपाईको घर नजिक भएका रुख हरुका नाम भन्नुहोस् । - हाम्रो विद्यालय नजिकै के छ, नदि कि ताल ?नाम समेत बताउनुहोस् ।	
५. हाम्रा सम्पदा	गाउँ / टोलमा रहेका प्राकृतिक ऐतिहासिक तथा साँस्कृतिक सम्पदाहरुको सामान्य परिचय सहित नाम भन्न ।	• हाम्रो वरपरका सम्पदाहरु	• आफ्नो परिबेशमा देखेका खोलानाला, बनजङ्गल, मठ मन्दिर, ताल चाडपर्बहरुको नाम भन्न लगाउने • शिक्षकले सम्पदाको चित्र भएका पोस्टरहरु प्रदर्शन गरी सम्पदाको परिचय बारे प्रष्ट	सम्पदाको चित्र भएका पोस्टरहरु	तपाइको टोल/ गाउँमा भएका कुनै २ ओटा सम्पदाको नाम भन्नुहोस	घण्टि

			पार्ने ।			
६. हाम्रो पेशा व्यवसाय र प्रविधि	• आफनो घरपरिवारमा गरिने कामहरुको नाम भन्न	• घरपरिवारमा गरिने कामहरु	• आफनो परिवारले गर्ने मुख्य कामहरुको नाम भन्न लगाउने • एक अर्का विद्यार्थी विच आ आफ्ना घरपरिवारका सदस्यले के काम गर्छन भनी सोध्न लगाउने • विभिन्न पेशा व्यवसाय झल्किने चित्र तथा पोष्टरहरु प्रदर्शन गरी छलफल गर्ने	• विभिन्न पेशा व्यवसाय झल्किने चित्र तथा पोष्टरहरु	• तपाईको परिवारका सदस्यले गर्ने कुनै २ ओटा कामहरु भन्नुहोस ।	१५
	• घरायसी काममा प्रयोग हुने सामग्रीहरुको नाम बताउन	• घरायसी सामग्रीहरु	• आफना घर परिवारमा प्रयोग हुने साम्रग्रीहरुका वारेमा छलफल गर्न लगाई शिक्षकले टिपोट गर्ने • घरायसी काममा प्रयोग हुने विभिन्न साम्रग्रीहरुको चित्र तथा वास्तविक साम्रग्री बारे छलफल गराउने	• घरायसी काममा प्रयोग हुने विभिन्न साम्रग्रीहरुको चित्र तथा वास्तविक साम्रग्री	• तपाईको परिवारका सदस्यले ले आः आफनो काममा प्रयोग गर्ने सामग्रीहरुका कुनै ३ वटा नाम भन्नुहोस् ।	
७. हाम्रो स्थानीय कला र खेल	• घर र विद्यालयमा भएका दृश्य चित्रहरु चिन्न ।	• दृश्य चित्रहरु	• घर र विद्यालयमा देखेका विभिन्न चित्रहरुका नाम भन्न लगाउने । • घर र विद्यालयमा भएका बस्तुहरुको चित्र निर्माण तथा प्रदर्शन गरी तिनको नाम भन्न लगाउने ।	• विभिन्न नमुना चित्रहरु	• प्रश्न गर्ने । जस्तै : यो के को चित्र हो ?	
	• पेन्सिल, चक आदिको प्रयोग गरी विभिन्न मोटा, मसिना, बाङ्गा, टिङ्गा रेखाहरु कोर्न ।	• मोटा, मसिना, बाङ्गा, टिङ्गा रेखाहरु	• पेन्सिल, चक आदिको प्रयोग गरी विभिन्न मोटा, मसिना, बाङ्गा, टिङ्गा रेखाहरु कोर्न लगाउने ।		• अवलोकन गर्ने ।	
	• नगर गान समूहमा लय मिलाई गाउन	• नगर गान	• शिक्षकले नगर गान आफू गाउने र समूहमा लय मिलाई गाउन लगाउने ।		• अवलोकन गर्ने	

	• गाउँ घरमा गाइने तथा पाठ्यपुस्तकमा भएका स्थानीय गीतसंगै समूहमा गाउन र नृत्य गर्न ।	• स्थानीय गीतहरु	• गाउँ घरमा गाइने गीत पाठ्यपुस्तकमा भएका स्थानीय गीत शिक्षकले गाउने र विद्यार्थीहरुलाई समूहमा गाउन तथा नृत्य गर्न लगाउने ।		• समूहमा गाउन र नाच्न लगाउने । • अवलोकन गर्ने ।	
	• स्थानीय स्तरमा खेलिने खेलका नाम बताउन र सामान्य अभ्यास गर्न ।	• स्थानीय खेलहरु	• विद्यार्थीहरुलाई स्थानीय स्तरमा खेलिने खेलका नाम बताउन लगाउने, छलफल गर्ने र सामान्य अभ्यास गराउने । • (रुमाल चोर, तातो आलु आदि)	रुमाल, बल आदि	• गाउँ घरमा खेलिने खेलका नाम भन । • अवलोकन गर्ने ।	

कक्षा २

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धी	विषयवस्तु	सम्भावित शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित शैक्षिक सामग्री	सम्भावित मुल्याङकन प्रक्रिया	अनुमानित घण्टा
१. म र मेरो परिवार	आफू र आफ्नो परिवारका सदस्यको परिचय (नाता, नाम, उमेर र ठेगाना) बताउन	- म र मेरो परिवार	-आफू र आफनो परिवारको सदस्यको नाता, नाम र उमेर पालै पालो भन्न लगाउने । - परिवारको चित्र देखाई छलफल गर्ने ।	परिवारको चित्र	-तपाईको नाम र उमेर बताउनुहोस् । -तपाईको आमा कति वर्षको हुनु भयो ? तपाइको बुबाको नाम के हो ?	
	आफ्नो परिवारका सदस्यहरुको काम बताउन	हाम्रो काम	-विद्यार्थीहरुलाई उनिहरुले गर्ने कामको वारेमा प्रश्नोत्तर गर्ने (आफ्नो काम :पढ्ने, लेख्ने, विद्यालय जाने, खेल्ने आदि) । - विद्यार्थीहरुका परिवारका सदस्यहरुले गर्ने कामहरु वारेमा छलफल गर्ने आफ्नो काम :पढ्ने, लेख्ने, विद्यालय जाने, खेल्ने आदि) । -विभिन्न काम गरिरहेका चित्र हरु देखाई छलफल गर्ने	-विभिन्न काम गरिरहेका चित्र आदि	- तपाइको नाम र ठेगाना बताउनुहोस् । -तपाई के -के काम गर्नुहुन्छ ? -तपाईको वुवा आमाले के काम गर्नुहुन्छ? आदि प्रश्न गर्ने ।	
	आफ्नो सामानको जतन गर्न	मेरा सामानहरु	-आफ्नो व्यक्तिगत सामाग्रीको जतन कसरी गर्नुहुन्छ पालै -पालो भन्न लगाउने	सामानको जतन गरिरहेको चित्र वा भिडियो	-तपाई आफ्नो कापी किताबको जतन कसरी गर्नु हुन्छ ? -तपाई जुत्ता चप्पलको	

			। - आफ्नो सामानको जतन गरिरहेको चित्र वा भिडियो देखाई छलफल गर्ने ।		सरसफाई कसरी गर्नुहुन्छ ?	
२. हाम्रो समुदाय	१.गाउँ/टोलको परिचय दिन ।	• हाम्रो गाउँ र टोल	• शिक्षकले गाउँ र टोलको परिचय दिने • विद्यार्थीलाई आफ्नो र आफ्नो साथीको गाउँ टोलको नाम भन्न लगाउने ।		१. तपाईको गाउँ टोलको नाम बताउनुहोस् । २. तपाइको साथीको नाम र गाउँको नाम भन्नुहोस् ?	
	२. गाउँमा बसोबास गर्ने जातजातिहरुको नाम बताउन	• स्थानीय जातजाति	• कक्षामा रहेका विद्यार्थीहरुको जातिगत विवरण (थर) सोधी बोर्डमा लेख्ने । विवरणको आधारमा समुदायमा रहेका जातजातिको जानकारी दिने ।	१. कक्षामा विद्यार्थीको जातिगत सूची २.समुदायको जातिगत विवरण	१. तपाइको कक्षामा कुन कुन जातजाती (थर)का विद्यार्थीहरु छन ? २. तपाइको गाउँमा कुन कुन थरका मानिसहरु बस्छन् ?	
	३. गाउँमा रहेका महत्वपूर्ण व्यक्तिहरुको नाम बताउन ।	• स्थानीय समाजसेवीहरु	• समुदायमा विभिन्न कार्यमा सहयोग गर्न अग्रसर व्यक्तिहरुको नाम सोध्ने र सो मा सहयोग गर्ने ।	• समुदायका शिक्षा स्वास्थ्य, तथा अन्य क्षेत्रमा योगदान पुर्‍याउने व्यक्तिहरुको विवरण ।	• गाउँ विभिन्न समयमा सहयोग पुर्‍याउने व्यक्तिको नाम बताउनुहोस् ।	
३. हाम्रो संस्कृति र सभ्यता	• आफ्नो गाउँघरमा मनाइने चाडपर्वहरु को सूची बनाउन ।	हाम्रा चाडपर्व, परिकार र भेषभूषा	तपाईको गाउँमा के के चाडपर्वहरु मनाइन्छन भनेर सबैलाई पालैपालो सोध्ने र विभिन्न चाडपर्व मनाइदै गरेका चित्रहरु तथा भिडियो देखाइ कक्षामा छलफल गर्ने ।	• स्थानीय चाडपर्वका चित्रहरू भिडियो)	• तपाइँको गाउँ छिमेकमा के के चाडपर्वहरु मनाइन्छन् ?	
	• आफ्ना गाउँ टोलका चाडपर्व अनुसार पकाइने परिकारहरुको सूची बताउन ।		स्थानीय चाडपर्व अनुसार पकाइने परिकारहरु बारे सोध्ने । फ्ल्यास कार्ड प्रदर्शन गरी पालैपालो पढ्न लगाइ छलफल गर्ने ।	आफ्ना चाडपर्व अनुसार पकाइने परिकारहरु उल्लेख भएको फ्ल्यास कार्ड / सूची/ चित्र	• आफ्ना चाडपर्वमा बनाइने मुख्य परिकारहरुको चित्र देखाई चिन्न लगाउने ।	
	आफ्नो गाउँ टोलमा चाडपर्वमा लगाईने पोशाकको नाम भन्न ।		• आफ्ना गाउँघरका चाडपर्वमा लगाइने पोशाकहरुको वारेमा समुह	स्थानीय चाडपर्वमा लगाइने पोशाक / गहनाको चित्र	चाडपर्व अनुसार लगाईने पोशाकका नाम भन्नुहोस् ।	

			छलफल गराउने ● गाउँघरका चाडपर्वमा लगाइने पोशाकको उदाहरणहरुको सूची संकलन गरी प्रस्तुत गर्ने र थप प्रष्ट पार्नका लागि शिक्षक संग भएका स्थानीय चाडपर्वमा लगाइने पोशाक तथा त्यसको चित्र प्रर्दशन गर्ने ● विभिन्न स्थानीय चाडपर्वको अवलोकन गर्न लगाउने ।			
	अभिवादन गर्ने तरिका अभिनय सहित गर्न	अभिवादन/ सत्कार	विद्यार्थीहरुलाई एकआपसमा नमस्कार/ढोगका अभिनय गर्न लगाउने ।		ढोग गर्ने तरिकाको अभिनयको अवलोकन गर्ने ।	
४. हाम्रो भूगोल	आफ्नो टोलको धरातलीय स्वरुपको परिचय सहित विशेषता बताउन	हाम्रो टोलको धरातलीय स्वरुप	- गाउँटोलको धरातलीय स्वरुप झल्किने भिडियो देखाउने । - गाउँ टोल अनुसार विद्यार्थीहरुको समूह बनाउने । - प्रत्यक समूहलाई आफ्नो टोलको धरातलीय अवस्था (डाँडा, खोला, भिरपाखो, उकालो, ओरालो आदि) भन्न लगाउने । - गाउँ टोलको फोटो/चित्र देखाउदै विद्यार्थीहरुलाई गाउँटोल वरपर रहेको धरातलीय स्वरुपको समग्र अवस्था बताउने ।	- गाउँटोलको धरातलीय स्वरुप झल्किने भिडियो - गाउँ टोलको फोटो/चित्र	आफ्नो टोलको अग्लो ठाउँ, होचो ठाउँ, खोल्सा आदिको नाम भन्नुहोस् ।	
	आफ्नो घर र विद्यालय वरपरको बाटो, खेलमैदान, नदि/खोलाको नक्सा कोर्ने अभ्यास गर्न	नक्सा अभ्यास कार्य	- कक्षाकोठा भित्र र बाहिर रहेका विभिन्न वस्तु तथा आकारको अवलोकन गराउने जस्तै : सेतोपाटी, टेबल, बेन्च, घडी, घर, रुख, बाटो,	- घडी, घर, बाटो, नदी आदिका आकृति (Sketch) हरु	बाटो, नदि, खेलमैदान आदिको आकृति नक्सा कोरेको अवलोकन गर्ने	

			खेलमैदान आदि । - घडी, घर, बाटो, नदीका आकृति ९क्पभतअज० हरु देखाउने । - शिक्षकले अवलोकित वस्तुको आकृति कोरी प्रस्तुत गर्ने । - विद्यार्थीलाई अवलोकित वस्तुको आकृति कोर्ने अभ्यास गराउने ।			
	- आफ्नो गाउँ टोल र विद्यालय नजिक रहेका वन र खानेपानी मूल, खानी का नामहरु बताउन - प्राकृतिक स्रोतको परिचय दिन । - गाउँ टोलमा रहेका प्राकृतिक स्रोतहरुको सूची बनाउन	हाम्रा प्राकृतिक स्रोतहरु	- गाउँटोल र विद्यालय नजिक आफुले देखेका विभिन्न वस्तुहरुको नाम भन्न लगाउने र शिक्षकले टिपोट गर्ने - टिपिएका वस्तुहरु मध्ये कुन आफै बनेका र कुन मानिसले बनाएका हुन भन्ने बारेमा छलफल गराई शिक्षकले प्राकृतिक स्रोतको धारणा प्रष्ट पारी दिने - आफ्नो गाउँटोल र विद्यालय नजिक रेहका विभिन्न प्राकृतिक स्रोतहरुको सूची बनाउन लगाउने ।		- आफ्नो गाउँटोल नजिकै रहेको वनजङ्गलको नाम बताउनुहोस् । - प्राकृतिक स्रोत भनेको के हो ? - आफूले देखेका प्राकृतिक स्रोतहरुको सूची बनाउनुहोस्	
५. हाम्रा सम्पदा	गाउँ / टोलमा रहेका सम्पदाहरुको नाम लेख्न सहश्रलिङ्ग धुराको सामान्य परिचय दिन	हाम्रा सम्पदाहरु	● आफ्नो वरपर देखेका खोलानाला, बनजङ्गल,मठ मन्दिर ,ताल चाडपर्बहरु आदिको नामको बारेमा छलफल गर्न लगाइ सूची बनाउन लगाउने ● विद्यार्थीहरुको छलफलबाट आएका नाम सहित थप नामहरु सहितको सूची शिक्षकले प्रदर्शन गरी प्रष्ट पार्ने । ● स्थानीय परिबेशमा रहेका बिभिन्न सम्पदाहरु भएको	स्थानीय परिबेशमा रहेका बिभिन्न सम्पदाहरु भएको पोस्टर तथा भिडियोहरु	- तपाइको वरपर भएका कुनै ५ ओटा सम्पदाहरुको नाम लेख्नुहोस । - सहश्रलिङ्ग धुराको परिचय दिनुहोस् ।	

			पोस्टर तथा भिडियोहरु प्रदर्शन गर्ने । ● सहश्रलिङ्ग धुराको परिचयबारे जानकारी दिई छलफल गर्ने ।			
६. हाम्रो पेशा व्यवसाय र प्रविधि	● पेशा व्यवसायको सामान्य परिचय दिन	● हाम्रा पेशा व्यवसाय	● तपाईको घरपरिवारमा कसले के के काम गर्छन भनी विद्यार्थी हरुलाई पालै पालो सोधी बोर्डमा टिप्ने ● विभिन्न पेशा व्यवसाय झल्किने चित्र तथा पोष्टरहरुको छलफल गराउने	● विभिन्न पेशा व्यवसाय झल्किने चित्र तथा पोष्टरहरु	तपाईको परिवारका सदस्यहरुले गर्ने कुनै २ ओटा पेशा व्यवसायको नाम भन्नुहोस् ।	
	● आफनो परिवारका सदस्यहरूले गर्ने मुख्य-मुख्य पेशा र व्यवसायको सुची तयार गर्न	मेरो परिवार र पेशा	● आफनो परिवारका सदस्यहरूले गर्ने मुख्य-मुख्य पेशा व्यवसायको हरुकको नाम टिप्न लगाउने ● विभिन्न पेशा व्यवसाय झल्किने चित्र तथा पोष्टरहरुको छलफल गराउने	● विभिन्न पेशा व्यवसाय झल्किने चित्र तथा पोष्टरहरु	● आफनो परिवारका सदस्यहरूले गर्ने मुख्य-मुख्य पेशा व्यवसायको सूची तयार गनुहोर्स ● कक्षामा आफनो कुनै १ साथीको परिवारका सदस्यहरुको पेशा र व्यवसाय सोधेर सूची तयार गर्नहोस्।	
	आफनो समुदाय वरपर भएका पेशा व्यवसायहरुको नाम बताउन	समुदायका पेशा व्यवसायहरु	● विद्यार्थीहरुलाई आःआफनो गाउँ टोलमा वरपर भएका पेशा व्यवसायहरुको नाम बताउन लगाई शिक्षकले टिपोट गर्ने ● आःआफनो गाउँ टोलमा वरपर भएका पेशा व्यवसायहरुको नाम समुहमा छुट्याउन लगाउने ● विभिन्न पेशा व्यवसाय झल्किने चित्र, पोस्टर तथा भिडियोहरु शिक्षकले प्रर्दशन	● विभिन्न पेशा व्यवसाय झल्किने चित्र तथा पोस्टरहरु ● विभिन्न पेशा व्यवसाय झल्किने भिडियोहरु	● तपाईको गाउँ टोल वरपर चलनचल्तीमा रहेका पेशा व्यवसायको कुनै ३ वटा सूची तयार गर्नुहोस।	

			गर्ने			
७. हाम्रो स्थानीय कला र खेल	• मन पर्ने विषयमा चित्र बनाउन ।	• मन पर्ने विषयका चित्र	• आफूलाई मन पर्ने विषयमा चित्र बनाउन लगाउने र आवश्यक सहजिकरण गर्ने ।	• नमुना चित्रहरु	• अवलोकन गर्ने ।	
	• सिधा, बाङगा् तथा ठाडा रेखाहरूको प्रयोगबाट मन पर्ने वस्तुहरूको रेखाचित्र बनाउन ।	• सिधा, बाङगा् तथा ठाडा रेखाहरूको प्रयोगबाट रेखाचित्र	• विभिन्न रेखाको (सिधा, बाङ्गा, ठाडा) प्रयोगबाट आफूलाई मन पर्ने रेखा चित्रहरु बनाउन लगाउने र आवश्यक सहयोग गर्ने ।	• नमुना रेखा चित्रहरु	• अवलोकन गर्ने । • तिमीले बनाएको रेखाचित्रको नाम भन ?	
	• नगर गान समूहमा लय मिलाई गाउन	• नगर गान	• शिक्षकले नगर गान आफू गाउने र समूहमा लय मिलाई गाउन लगाउने ।		• अवलोकन गर्ने	
	• स्थानीय गीतमा लयबद्ध ताली बजाउन, समूहमा गाउन र साधारण नृत्य गर्न ।	• स्थानीय गीत र नृत्य	• शिक्षकले आफूसंगै स्थानीय गीत लय मिलाएर गाउने र संगै ताली बजाउन लगाउने । • समूहमा गीत गाउँदै साधारण नृत्य गर्न लगाउने ।	• स्थानीय गीत लेखिएको चार्ट श्रव्य दृश्य सामग्री : (स्थानीय गीत गाइरहेको तथा नृत्य गरिरहेको)	• अवलोकन गर्ने तथा ताली बजाउन लगाउने ।	
	• स्थानीय स्तरमा खेलिने खेलका नाम तथा सामान्य नियम बताउन र निर्देशित खेलहरु खेल्न ।	• स्थानीयखेलहरु	• विद्यार्थीहरुलाई स्थानीय स्तरमा खेलिने खेलका नाम (टिपु, अड्डु आदि) बताउन लगाउने र ती खेलहरु खेल्दा अपनाइने सामान्य नियमका बारेमा छलफल गर्ने । • शिक्षकको निर्देशनमा ती	• कपडाको बल, ढुङ्गा आदि	• प्रश्न गर्ने । जस्तैः टिपु खेल कसरी खेलिन्छ ?	

			खेलहरु खेल्न लगाउने ।			

कक्षा ३

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धी	विषयवस्तु	सम्भावित शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित शैक्षिक सामग्री	सम्भावित मुल्याङकन प्रक्रिया	अनुमानित घण्टा
१. म र मेरो परिवार	आफ्नो र परिवारका सदस्यको नाता सम्वन्ध बताउन	हाम्रो नाता सम्बन्ध	-तपाईको परिवारमा को-को हुनुहुन्छ ? उहाँसंगको नाता पालैपालो भन्न लगाउने । - परिवार संग जोडिएका नाता सम्वन्ध बारे पालैपालो भन्न लगाउने । (भिनाजु , मामा माइजु , फुपाजु , कैंसी आदि)	पारिवारिक नाता सम्बन्ध जनाउने शब्द चित्र/पोष्टर	-तपाईको बुवाको बुवा संग तपाईको के नाता पर्छ ? - तपाईको आमाको भाइ/दाइ संग तपाईको के नाता पर्छ ?	
	आफ्ना परिवारको पृष्ठभुमि वताउन	मेरो पुर्ख्यौली	-आफ्नो पुर्ख्यौली स्थान भौगोलिक बसाई,हालको बसाई, बसाई सर्नुको कारण,बसाई सरेको समय,बसाई सरी आएका पारिवारिक सदस्य र आफ्नो परिवारका सदस्य अन्य ठाउँमा बसोवास बारे पत्ता लगाउने, खोजी गर्ने, छलफल गर्ने,		-तपाईका वाजे/बज्यैको नाम के हो ? -तपाइको मामा घरका बाजे/बज्यैको नाम के हो ? -तपाईका बड्डा बाजे/बज्यै को नाम के हो ? तपाइको पुर्ख्यौली ठाउँ कहाँ हो ?	
	आफ्नो सामानको प्रयोग र सुरक्षा गर्न	सामानको प्रयोग र सुरक्षा	-विद्यार्थीहरुलाई आफ्नो सरसामानको नाम र प्रयोग भन्न लगाउने । - विभिन्न सामानको सुरक्षा गर्ने तरिका सोध्ने र बोर्डमा टिपोट गर्ने, छलफल गर्ने । - यस उमेरका बालवालिका ले गर्न सक्ने जिम्मेवारी भएको चित्र प्रस्तुत गरि छलफल गराउने । - विद्यार्थीका व्यत्तिगत सामानको सुरक्षा गर्ने अभ्यास गराउने । जस्तै : किताव कापीलाई झोलामा राख्न, जुत्ता चप्पल मिलाएर राख्ने आदि ।	बालवालिकाले आफ्नो सामानको जतन गरेको दृश्य झल्किने चित्र	-तपाई आफ्नो सामानको जतन गर्ने कुनै दुई वटा तरिका भन्नुहोस् । -तपाईले गर्ने कुनै चार वटा कामको सूची वनाउनुहोस् । - सामान सुरक्षा गरेको नमुना अभ्यासको अवलोकन गर्ने ।	
२. हाम्रो समुदाय	१.गाउँ/टोल हुने विभिन्न सामाजिक कार्यहरुमा सहभागि हुन	सामाजिक कार्यहरु	• सामाजिक कार्यमा सहभागी भइरहेका चित्र तथा भिडियो (विवाह, उत्सव, मन्दिर निर्माण आदि)	सामुदायिक कार्यमा सहभागि भइरहेको चित्रहरु	१. तपाइको परिवारले सामाजिक कार्यमा कसरी सहभागि भएका छन ? २.तपाइ सहभागी भएको कुनै दुइवटा	

			प्रदर्शन गर्ने । ● आ-आफ्नो टोलमा हुने सामाजिक कार्य के के हुन भनि प्रश्न गर्ने ● गाउँ टोलमा गरिने सामाजिक कार्यमा तपाई वा तपाईको परिवारका व्यक्तिहरु सहभागी हुन्छन की हुदैन भनि प्रश्न गर्ने तथा सामुदायिक कार्यमा सहभागी हुन प्रोत्साहन गर्ने ।		सामाजिक कार्य बताउनुहोस् ।	
	२. आफ्नो गाउँ/टोलमा रहेका सामाजिक संघसंस्थाहरुको नाम बताउन	हाम्रा सामाजिक संघसंस्थाहरु	समुदायमा रहेका शैक्षिक, सामाजिक, धार्मिक,राजनैतिक सस्थाका साथै अन्य समिति तथा क्वलहरुको नाम संकलन गर्न लगाउने तथा चार्टको प्रयाग गरी छलफल गर्ने ।	सघसंस्थाहरुको नाम सहितको चार्ट	तपाइको समुदायमा भएका कुनै तीनवटा संघसंस्थाको नाम वताउनुहोस् ।	
	३. गाउँ/टोलमा रहेका मुख्य सामाजिक समस्याहरुको सूची बनाउन	समाजिक समस्याहरु	- समुदायमा भएका समस्याहरुको बारेमा समूहगतरुपमा छलफल गर्न - शिक्षकले निर्माण गरेको सूची प्रदर्शन गरी छलफल गर्ने ।	समस्याहरुको सूची (जुवा तास, जाँड रक्सी आदि)	तपाईको समुदायमा के के समस्याहरु छन ?	
३. हाम्रो संस्कृति र सभ्यता	समय/ऋतु अनुसारका चाडपर्वको सूची बनाउन	समय /ऋतु अनुसारका चाडपर्वहरु	● विद्यार्थीहरुलाई तपाईको गाउँ घरमा समय/ऋतु अनुसारका कस्ता कस्ता चाडपर्वहरु आउदछन भनी प्रश्न राखी छलफल गराउने उनीहरुवाट आएको उत्तरलाई टिप्दै जाने ● समय/ऋतु अनुसारका चाडपर्वहरुको तालिका प्रस्तुत गर्ने	ऋतुअनुसारका चाडपर्वहरुको तालिका	समय/बसन्तऋतु मा कुन कुन चाडपर्वहरु पर्दछन् ?	
	आफ्नो चाडपर्वमा पकाइने परिकार बनाउन आवश्यक सामग्रीहरुको सूची निर्माण गर्न	हाम्रा परिकार	विद्यार्थीहरुको समुह निर्माण गरी आफ्नो समुदाय / समाजमा मनाइने चाडपर्वमा खाइने खानेकुराहरू बारे छलफल गर्ने । विभिन्न परिकार बनाउन आवश्यक सामग्रीहरुको तालिका प्रसतुत गरी छलफल गर्ने ।	विभिन्न परिकार बनाउन आवश्यक सामग्रीहरुको तालिका	माणा पकाउन के के सामाग्री चाहिन्छन् ?.... जस्ता प्रश्न सोध्ने ।	

	स्थानीय चाडपर्वहरूमा लगाइने भेषभूषाको सूची बनाई सामान्य बर्णन गर्न	हाम्रा भेषभूषा	विद्यार्थीहरुको समुह निर्माण गर्ने, आफ्ना गाउँमा चाडपर्वहरुमा लगाइने भेषभूषालाई चित्रहरूका माध्यमबाट सूची प्रस्तुत गर्न लगाउने । सूची अनुसारका भेषभूषा बारे सामूहिक छलफल गरी सामान्य वर्णन गर्न लगाउने ।	स्थानीय चाडपर्वमा लगाइने भेषभूषाको सूची : गामन, चोलो, पटुको, दौरा सुरुवाल, कल्ली, चाप्की, सुनगेडी, नौगेडी, फुली, मुन्द्री, बाला, तिलहरी, जोडी आदि	स्थानीय चाडपर्वमा लगाईने भेषभूषाका नाम भन्नुहोस् ।	
	• आदर / सत्कार गर्नुको महत्व बताउन	आदर सत्कार	• विद्यार्थीहरुको समुह निर्माण गरी ढोग/आदर सत्कार बारे छलफल गराउने • विद्यार्थीहरु बिच ढोगको महत्वको चार्ट प्रस्तुत गर्ने	• विद्यार्थीहरु बिच ढोगको महत्व लेखेको चार्ट	• ढोग /आदर सत्कारका कुनै ३ वटा महत्व भन्नुहोस् ।	
४. हाम्रो भूगोल	आफ्नो विद्यालयको धरातलीय अवस्था र दिशास्थितिको विवरण दिन	- हाम्रो विद्यालयको धरातलीय अवस्था - हाम्रो विद्यालयको दिशास्थिति	- विद्यालय वरिपरिको धरातलीय वनावटको अवलोकन गराउने - शिक्षकले विद्यालय वरपरको धरातल सहितको चित्र प्रस्तुत गर्ने - अवलोलन गरेको भूभागको अवस्थाको टिपोट गराउने (जस्तै : समथर भूमि, डाँडा, खोल्सा, भिरालो आदि) - आफ्नो विद्यालयको दाँया, बाँया, अगाडी, पछाडी रहेका स्थान/वस्तुको टिपोट गर्न लगाउने । - टिपोट गरिएका विद्यालयको चारैतिर रहेका (दाँया, बाँया, अगाडी, पछाडी) वस्तु र स्थान कक्षामा प्रस्तुत गर्न लगाउने ।	विद्यालयको धरातलीय अवस्था देखिने चित्र	- आफ्नो विद्यालयको वरिपरिको धरातलको बारेमा छोटकरीका बताउन लगाउने । - विद्यालयको चारैतिरको स्थान र वस्तुहरुको सूची बनाउन लगाउने ।	
	आफ्नो घरदेखि विद्यालयसम्मको बाटोको नक्सा र टोलको नक्सा कोर्न	नक्सा कार्य	- विद्यार्थीलाई आफ्नो घर देखी विद्यालय सम्म पुग्ने बाटोको अवस्था (दिशा, दूरी, चौतारो, खोला, मन्दिर, पसल आदि) बताउन लगाउने - शिक्षकले विद्यालय सेवाक्षेत्रको नक्सा प्रदर्शन गरी विद्यार्थीलाई आफ्नो गाउँटोल पहिचान गर्न लगाउने ।	विद्यालय सेवाक्षेत्रको नक्सा	समूहकार्यको अवलोकन गरी पृष्ठपोषण प्रदान गर्ने	

			- गाउँटोल अनुसारका विद्यार्थीहरुको समूह बनाइ घरदेखी विद्यालय सम्म आउने बाटोको नक्सा कोर्न अभ्यास गराउने । - विद्यार्थीहरुलाई आ-आफ्नो टोलको नक्सा कोर्न अभ्यास गराउने ।			
	- आफ्नो वडाक्षेत्र भित्रका प्राकृतिक स्रोतहरुको पहिचान गर्न - वडाक्षेत्र भित्रका प्राकृतिक स्रोतहरुको फाइदा बताउन	हाम्रा प्राकृतिक स्रोतहरु र त्यसबाट हुने फाइदाहरु	- गाउँटोल अनुसार विद्यार्थीको समूह बनाइ टोलहरुमा पाइने प्राकृतिक स्रोतहरु टिपोट गरी प्रस्तुत गर्न लगाउने - वडा भित्र रहेका प्राकृतिक स्रोतहरुको सूची भएको चार्ट प्रदर्शन गर्ने । - प्राकृतिक स्रोतहरुको नाम र त्यसबाट हुने फाइदाको तालिका निर्माण गर्न लगाउने । - तयार पारिएको तालिकालाई समूहगत रुपमा प्रस्तुत गर्न लगाई शिक्षकले आवश्यक सहजीकरण गरी धारणा प्रष्ट पार्ने ।	वडा भित्र रहेका प्राकृतिक स्रोतहरुको सूची भएको चार्ट	- समूहकार्यको अवलोकन गर्ने । - वडा भित्र रहेका प्राकृतिक स्रोतहरु र तिनका फाइदा उल्लेख गर्नुहोस् ।	
५. हाम्रा सम्पदाहरु	अमरगढी नगरपालिका भित्रका सम्पदाहरुको वर्गीकरण गर्न रावलतोली गुफाको सामान्य परिचय दिन	• हाम्रा सम्पदाहरु • रावलतोली गुफा	• सबै प्रकारका सम्पदाहरुको परिचय दिइ वर्गीकरणको लागि समुहमा छलफल गर्न लगाउने • शिक्षकले छुट्टा छुट्टै रुपमा सम्पदाहरुको चित्र तथा भिडियोको माध्यमबाट वर्गीकरण गरि नगरपालिका भित्र रहेका बिभिन्न सम्पदाहरुलाई वर्गीकरण गर्न लगाउने । • रावलतोली गुफाको परिचय दिई प्रश्नोत्तर गर्ने ।	बिभिन्न सम्पदाहरुका चित्र एवँ भिडियोहरु	समुहमा छलफलका अधारमा मुल्याङ्कन गर्ने अमरगढी नगरपालिकाका १/१ वटा प्राकृतिक, धार्मिक, एतिहासिक र पुरातात्विक सम्पदाको नाम बताउनुहोस् । रावलतोली गुफाको परिचय दिनुहोस् ।	
६. हाम्रो पेशा व्यवसाय र प्रविधि	• स्थानीय पेशा, व्यवसाय र प्रविधिको परिचय दिन	• स्थानीय पेशा, व्यवसाय र प्रविधि	• आःआफनो समुदायमा भएका परम्परागत पेशा, व्यवसाय, र प्रविधिको नाम भन्न लगाउने • आएका नामहरु			

			मध्येबाट पेशा, व्यवसाय र प्रविधिको अलग अलग समुह निर्माण गरी छलफल गर्न लगाउने ● विभिन्न पेशा व्यवसाय झल्किने चित्र तथा पोस्टरहरु हरुको छलफल गराउने			
	समुदायले अबलम्वन गरेका पेशा व्यवसायहरुको नाम भन्न	● समुदायले अबलम्वन गरेका पेशा व्यवसायहरु	● आःआफनो समुदायमा भएका व्यक्तिहरुको पेशा व्यवसायहरुको नाम भन्न लगाउने ● विभिन्न पेशा व्यवसाय झल्किने चित्रहरु तथा भिडियोहरु बारे छलफल गराउने			
	हाम्रो दैनिक जिवनमा आवश्यक पर्ने स्थानीय प्रविधिहरुको सूची तयार गर्न	● हाम्रो दैनिक जिवनमा आवश्यक पर्ने स्थानीय प्रविधिहरु	● हाम्रो दैनिक जिवनमा आवश्यक पर्ने स्थानीय प्रविधिहरुको नाम विद्यार्थीलाई भन्न लगाउने ● दैनिक जिवनमा आवश्यक पर्ने स्थानीय प्रविधि सम्बन्धि चित्रहरुको छलफल गराउने			
७. हाम्रो स्थानीय कला र खेल	● मन पर्ने विषयमा चित्र बनाउन र उपयुक्त रङ भर्न ।	● चित्र निर्माण र रङ भराई	● आफूलाई मन पर्ने विषयमा (जस्तै : विद्यालय, चरा, पानी परिरहेको दृश्य आदि) चित्र बनाउन लगाउने र त्यसमा उपयुक्त रङ भर्न लगाउने तथा शिक्षकले आवश्यक सहयोग गर्ने ।	● विभिन्न चित्रहरु तथा रङहरु	अवलोकन गर्ने ।	
	● सिसाकलमको प्रयोग गरी विभिन्न स्थानीय कला झल्किने वस्तुहरुको चित्र निर्माण गर्न ।	● स्थानीय कलाका वस्तुहरुको चित्र निर्माण	● सिसाकलमको प्रयोग गरी विभिन्न स्थानीय कला झल्किने (मन्दिर, धर्मशाला, हलो, दमाहा, आदि) वस्तुहरुको चित्र निर्माण गर्न लगाउने र शिक्षकले आवश्यक सहजीकरण गर्ने ।	● नमुना चित्रहरु	● अवलोकन गर्ने	

	● नगर गान समूहमा लय मिलाई गाउन	● नगर गान	● शिक्षकले नगर गान आफू गाउने र समूहमा लय मिलाई गाउन लगाउने ।		● अवलोकल गर्ने	
	● स्थानीय गीतहरूलाई समूहमा गाउन, ताल मिलाई समूहमा साधारण नृत्य गर्न ।	● स्थानीय गीत गायन र समूहिक नृत्य	● शिक्षकसंगै स्थानीय गीतहरु समूहमा गाउन लगाउने । ● स्थानीय गीतहरूमा ताल मिलाई शिक्षकले नृत्य गर्ने र समूह समूहमा नृत्य गर्न लगाउने ।	● मादल ● श्रव्य दृश्य सामग्री (संभव भए सम्म)	● समूह तथा एकल नृत्य गर्न लगाउने । ● अवलोकन गर्ने ।	
	● स्थानीय खेलको साधारण परिचय, सामान्य नियम बताउन र निर्देशन विना खेल खेल्न ।	● स्थानीय खेलको परिचय ● सामान्य नियम र निर्देशन विनाका खेल	● स्थानीय खेल भनेको के हो र कसरी खेलिन्छ ? भनी विद्यार्थीलाई सोध्ने र उनीहरुबाट आएका बुँदाहरुमा छलफल गर्ने । ● विद्यार्थीहरुलाई सामान्य नियम पालना गरी स्वस्फुर्त रुपमा खेल्न लगाउने ।		● प्रश्न गर्ने । जस्तैः स्थानीय खेल भनेको के हो ? ● अवलोकन गर्ने ।	

कक्षा ४

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धी	विषयवस्तु	सम्भावित शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित शैक्षिक सामग्री	सम्भावित मुल्याङकन प्रक्रिया	अनुमानित घण्टा
१. म र मेरो परिवार	● परिवार सदस्य र नातेदारहरु एउटै ठाउँमा जमघट हुने अवसर वताउन	पारिवारिक जमघट	-तपाईका परिवारका सबै सदस्यहरु र नातागोताका व्यक्तिहरु कुन-कुन समयमा एकै ठाउँमा भेटघाट हुन्छ भनि पालैपालो भन्न लगाई छलफल गर्ने, अनुभव आदान प्रदान गर्ने -चाड पर्व र मेला जात्रामा पारिवारीक जमघट झल्किने चित्र तथा भिडियो देखाई छलफल गर्ने	विभिन्न चाडपर्व र मेला जात्रा झल्कीने चित्र तथा भिडियो	-तपाईले आफ्ना नातागोतालाई बोलाउने कुनै दुई वटा अवसरको नाम बताउनुहोस् । - तपाइ आफ्नो मामा घर कुन-कुन अवसरमा जानुहुन्छ ?	
	● आफ्नो परिवारलाई सहयोग गर्न	पारिवारिक सहयोग	-परिवारको घर भित्र र घर वाहिरका काम वारे विद्यार्थीहरु विच छलफल गराउने । -पारिवारिक कामहरुको सूची भएको फ्ल्यासकार्ड देखाई त्यसबाट आफूले परिवारलाई गर्ने कामहरु टिपोट गर्न लगाउने । - पारिवारिक सहयोग गरेका	- पारिवारिक कामहरुको सूची भएको फ्ल्यासकार्ड -पारिवारिक सहयोग गरेका चित्र	-तपाईले घरमा के-के काममा सहयोग गर्नुहुन्छ ?कुनै चारवटा काम भन्नुहोस् -घर भित्र र घर वाहिर हुने कुनै दुई /दुई वटा कामको सूची वनाऊ ।	

			चित्र प्रदर्शन गरि छलफल गर्ने ।			
	● आफ्नो व्यक्तिगत सरसफाई गर्न	व्यक्तिगत सरसफाई	-व्यक्तिगत सरसफाई भित्र कस्ता प्रकारका सरसफाई पर्दछन भनि विद्यार्थीहरुलाई सामुहिक प्रश्न गरि आ-आफ्नो कापिमा टिपोट गर्न लगाउने । -विद्यार्थीले टिपोट गरेका सूची भन्न लगाई छलफल गर्ने । - व्यक्तिगत सरसफाईका सामाग्रीहरु तथा चित्र देखाई छलफल गराउने । - व्यत्तिगत सरसफाइका लागि नमुना अभ्यास गराउने ।	व्यक्तिगत सरसफाईका सामाग्रीहरु तथा चित्र	-व्यक्तिगत सरसफाई भित्र के-के कुरा पर्दछन ? -व्यक्तिगत सरसफाईका लागि आवश्यक कुनै ६ वटा सामाग्रीहरुको नाम भन । - नमुना अभ्यास गरेको अवलोकन गर्ने ।	
२. हाम्रो समुदाय	१. समुदायमा रहेका जातजातिको विवरण तयार गर्न ।	समुदायमा रहेका जातजातिको विवरण	समुदायमा कुन कुन जातजातिका मानिसहरु बस्छन सो को आधारमा समुदायको निर्माण भएको जानकारी सहजीकरण गर्ने ।	जातजातिको विवरण चार्ट	हाम्रो समुदाय कुन कुन जातजातका मानिसहरु मिलेर बनेको छ ?	
	२.आफ्नो समुदायका मुख्य मुख्य संस्थाहरुका काम तथा सेवाहरु बताउन ।	● सरकारी संस्थाको कार्यहरु ● सामुदायिक संघसंस्थाका कार्यहरु	–विभिन्न सरकारी कार्यालयहरुको गर्ने कार्यहरुको सामान्य सूची ● विभिन्न सामुदायिक संघसंस्थाका कार्यहरुको सूची तयार गर्न लगाउने ● साथै चार्ट देखाई छलफल गर्न लगाउने	सरकारी तथा अन्य सामुदायिक संस्थाहरुका सामान्य कार्य देखाउने चार्ट	सामुदायिक संस्थाहरुले गर्ने कुनै पाँचवटा कार्यहरु बताउनुहोस् ।	
	३. सामाजिक समस्याहरु उत्पन्न हुने कारणहरु बताउन ।	● सामाजिक समस्याको परिचय ● सामजिक समस्याका प्रमुख कारणहरु	● हाम्रो समाजमा रहेका रहेका सामाजिक समस्याहरु बारे समुह छलफल गरी प्रस्तुत गर्न लगाउने । ● सामाजिक समस्याका प्रमुख कारणहरु विद्यार्थीबाट भन्न लगाउने । ● अन्तमा शिक्षकसँग भएको चित्रहरु प्रस्तुत गरी स्पष्ट पार्ने ।	सामाजिक समस्याहरु झल्किने चित्रहरु	–तपाईको समुदायमा रहेका प्रमुख समस्याहरु र उक्त समस्याहरु उत्पन्न हुने कारणहरु बताउनुहोस् । –परियोजना कार्य: उपरोक्त समस्याका करणहरु सोधी कक्षामा प्रस्तुत गर्न लगाउने	
३. हाम्रो संस्कृति र सभ्यता	● चाडपर्वमा गरिने क्रियाकलापहरु र तिनको महत्व बताउन	हाम्रा चाडपर्व	● विभिन्नचाडपर्वहरुमा गरिने क्रियाकलापहरु बारे समूह कार्य गराउने । जस्तै : गौरामा गरिने क्रियाकलापहरु, माघे सङ्क्रान्तिमा गरिने क्रियाकलापहरु....... आदि । ● चार्ट प्रदर्शन गर्दै विभिन्न	● चाडपर्वहरुको महत्व लेखेको चार्ट	● चाडपर्वहरुको महत्व बारे कुनै ३ वटा महत्व	

			चाडपर्वको महत्व बारे छलफल गर्ने ।			
	स्थानीय चाडपर्वमा पकाइने परिकार बनाउने तरिका र महत्व बताउन	हाम्रा परिकारहरु	विद्यार्थीहरुको समुह निर्माण गर्ने, चाडपर्वमाखाइने खानेकुराहरुको सूची निर्माण गर्न लगाउने । विभिन्न परिकारहरु बनाउने तरिका बारे छलफल गर्ने । आफ्नोचाडपर्वमा खाइने खानेकुराहरूको महत्व दर्शाउने चार्ट प्रस्तुत गर्ने, छलफल गर्ने ।	चाडपर्वमा खाइने खानेकुराहरु बनाउने तरिका र महत्वको चार्ट	माणा, बाबर, निसोस्या……. कसरी बनाइन्छ ? चाडपर्वमा बनाइने परिकारहरुको के महत्व छ ?	
	चाडपर्वमा लगाइने भेषभूषाको सामान्य वर्णन गरी महत्व बताउन	हाम्रा भेषभूषाहरु	– छुट्टा छुट्टै समूहमा छुट्टा छुट्टै भेषभूषा बारे परिचय दिन समूह कार्य गराउने । एउटा समूहको कार्यमाथि अर्को समूहलाई सुझाव दिन लगाउने । विभिन्न भेषभूषाको महत्व बारे कक्षामा छलफल गर्ने ।		चाडपर्वमा लगाइने भेषभूषाको महत्व के छ ? चोलोको महत्व, तिलहरीको महत्व, सुताको महत्व नथुको महत्व …………	
	सहयोगी संस्कारहरुको सूची वनाउन	हाम्रा सहयोगी संस्कारहरु	जन्ती,मलामी,मेलापात,उत्सब मा गरिने सहयोगी क्रियाकलापक रहेको चित्र प्रस्तुत गर्ने – शुक्रवारे क्रियाकलापमा सहयोगी संस्कारको अवलोकन गराउने ।	जन्ती,रोपाँइ,उत्सव, पर्म आदि गरिएका चित्रहरु	हाम्रा सहयोगी संस्कारहरु के के हुन ?	
	बाघ जात्रा र लाखे जात्राको सामान्य परिचय दिन	बाघ जात्रा र लाखे जात्रा	बाघ जात्रा र लाखे जात्राको परिचय दिई छलफल गर्ने, अभिनय गराउने ।		बाघ जात्रा बारे भन्नुहोस् ।	
४. हाम्रो भूगोल	आफ्नो वडाको धरातलीय अवस्था र हावापानीको अवस्था पत्ता लगाइ वर्णन गर्न	- हाम्रो वडाभित्रको धरातल र हावापानी	- आफ्नो वडा भित्र रहेका विभिन्न गाउँ टोल वस्तीका नाम हरु बताउन लगाउने । - विद्यार्थीहरुलाई आफ्नो वडाक्षेत्र भित्रको वनावट (समथर, भिरालो, खोल्सा आदि) लाई टिपोट गरी प्रस्तुत गर्न लगाउने । - विद्यालयसेवा क्षेत्रको धरातल झल्किने चित्र देखाउने र आफ्नो वडा क्षेत्रभित्रको वनावट को बारेमा छलफल गर्ने । - आजको मौसम (जस्तैः चिसो, न्यानो, गर्मि) को बारेमा छलफल गर्न लगाउने । - हावापानीको अवस्था झल्किने चित्र देखाउदै महिना अनुसार विद्यार्थीहरुलाई आ-आफ्नो वडाको हावापानी बारे	- विद्यालयसेवा क्षेत्रको धरातल झल्किने चित्र - हावापानीको विभिन्न अवस्था झल्किने चित्र	- तपाईको वडाभित्रको जमिनको धरातलका बारेमा छोटकरीमा वर्णन गर्नुहोस् । - तपाईको वडा क्षेत्रमा माघ र जेठ महिनामा कस्तो कस्तो मौसम हुन्छ ?	

			छलफल गर्न लगाउने ।			
	अमरगढी नगरपालिकाको नक्सामा आफ्नो वडा देखाउन र त्यहाँ भएका संकेतको अर्थ बताउन	नक्सा कार्य	- अमरगढी नगरपालिकाको नक्सा प्रदर्शन गर्ने । - विद्यार्थीहरुलाई आ-आफ्नो वडा पहिचान गर्न लगाउने । - नक्सामा आफ्नो वडासँग सिमाना जोडिएका वडाहरु देखाउन लगाउने । - नक्सामा प्रयोग हुने संकेतहरुको चार्ट प्रदर्शन गर्ने । - नक्सामा प्रयोग भएका संकेतहरु देखाउन लगाउने । - नक्सामा प्रयोग भएका संकेतहरुको अर्थ पालैपालो बताउन लगाउने	- नगरपालिकाको वडा सहित नक्सा - नक्सामा प्रयोग गरिने संकेत चार्ट	- अमरगढी नगरपालिकाको नक्सामा आफ्नो वडा देखाउनुहोस् । - नक्सामा दिइएका संकेत हरुको अर्थ बताउनुहोस् ।	
	- नगरक्षेत्र भित्र रहेका प्राकृतिक स्रोतहरुको पहिचान गर्न - प्राकृतिक स्रोतको संरक्षणमा देखा परेका समस्याहरुको सूची बनाउन - नगरक्षेत्रका प्राकृतिक स्रोत संरक्षणका उपायहरु बताउन	अमरगढीका प्राकृतिक स्रोतहरु र संरक्षणका उयायहरु	- अमरगढी नगरपालिका क्षेत्रको भ्रमण गराई अवलोकन गरेका प्राकृतिक स्रोतहरुको सूची वनाउन लगाउने । - प्राकृतिक स्रोतको विनास र संरक्षणको अवस्था झल्किने चित्र तथा भिडियो देखाउने । - विद्यार्थीहरुको समूह बनाई प्राकृतिक स्रोत संरक्षणमा देखापरेका समस्याको सूची र समाधानको उपायहरुको तालिका बनाई प्रस्तुत गराउने, शिक्षकबाट पृष्टपोषण प्रदान गर्ने ।	प्राकृतिक स्रोतको विनास र संरक्षणको अवस्था झल्किने चित्र तथा भिडियो	- अमरगढी नगरपालिका भित्रका प्राकृतिक स्रोतहरुको नाम बताउनुहोस् । - अमरगढी नगरपालिकाका प्राकृतिक स्रोत संरक्षणमा देखा परेका समस्या लेख्नुहोस् । - अमरगढी नगरपालिकाका प्राकृतिक स्रोतहरुको संरक्षणका उपायहरु बताउनुहोस् ।	
५. हाम्रा सम्पदाहरु	• प्राकृतिक,ऐतिहासिक, पुरातात्विक तथा धार्मिक सम्पदाहरुकोमहत्व बताउन । • घटाल थानको परिचय र महत्व बताउन	• हाम्रा सम्पदाहरु • घटाल थान	प्राकृतिक सम्पदा (वनजङ्गल, नदी, आदि), एतिहासिक सम्पदा (अमरगढी किल्ला),पुरातात्विक सम्पदा (रावलतोली गुफा), धार्मिक सम्पदा (उग्रतारा, घटाल, सहश्रलिङ्ग आदि) को महत्व समूहगत रुपमा भन्न लगाउने । • स्थानीय चाडपर्व, बाजा, कला, जात्रा, उत्सव, ऐतिहासिक ग्रन्थ,मठमन्दिर, पाटीपौवा, आदिबाट हुने फाइदाहरु भन्न लगाउने । • घटाल थानको परिचय तथा महत्व बारे	• प्रकृतिक सम्पदाको महत्व लेखिएको चार्ट • धार्मिक तथा ऐतिहासिक समपदको महत्व लेखिएको चार्ट • घटाल थानको डकुमेन्ट्री	• प्राकृतिक सम्पदा, धार्मिक सम्पदा र ऐतिहासिक सम्पदाका कुनै ३ / ३ ओटा महत्वहरु भन्नुहोस् । • घटाल थान हाम्रो महत्वपुर्ण सम्पदा हो, किन ?	

			डकुमेन्ट्री प्रदर्शन गरी छलफल गर्ने ।			
६. हाम्रो पेशा व्यवसाय र प्रविधि	• परम्परागत पेशा, व्यवसाय, र प्रविधिको परिचय र महत्व बताउन	• परम्परागत पेशा, व्यवसाय र प्रविधिको परिचय र महत्व	• विद्यार्थीहरुलाई आ: आफनो छरछिमेकमा भएका विभिन्न परम्परागत पेशा व्यवसाय तथा प्रविधिहरुको नाम भन्न लगाउने • विभिन्न परम्परागत पेशा व्यवसाय तथा प्रविधि झल्किने चित्रहरु तथा व्यवसाय झल्किने भिडियोहरु कक्षामा प्रस्तुत गर्ने • विद्यार्थीहरुलाई विभिन्न समुहमा विभाजन गरी परम्परागत पेशा व्यवसाय तथा प्रविधिहरुको महत्व बारेमा छलफल गराई शिक्षकले आवश्यक पृष्ठपोषण दिने	• विभिन्न परम्परागत पेशा व्यवसाय झल्किने चित्रहरु, व्यवसाय तथा प्रविधि झल्किने भिडियोहरु • स्थानीय पेशा, व्यवसाय, र प्रविधिको महत्व भएको चार्ट	• परम्परागत पेशा, व्यवसाय, र प्रविधिको महत्वका कुनै ३ वटा बुदा भन्नुहोस	
	• आफनो वडा स्तरमा भएका स्थानीय पेशा, व्यवसाय र प्रविधिका फाईदाहरुको सूची तयार गर्न	• स्थानीय पेशा व्यवसाय र प्रविधिका फाईदाहरु	• स्थानीय पेशा , व्यवसाय र प्रविधि झल्किने चित्र, पोस्टर, तथा भिडियोहरुका आधारमा विभिन्न प्रश्नहरु गर्ने जस्तैः उक्त चित्रको कुनै १, १ ओटा फाईदा भन्नुहोस। • विभिन्न समुहमा आ:आफनो वडा स्तरमा भएका स्थानीय पेशा , व्यवसाय र प्रविधिका फाईदाहरुको सूची तयार गर्न लगाउने • समुहबाट प्राप्त निष्कर्षमा आवश्यक पृष्ठपोषण शिक्षकले प्रदान गर्ने	• स्थानीय पेशा , व्यवसाय र प्रविधि झल्किने चित्र, पोस्टर, तथा भिडियोहरु	• स्थानीय पेशा, व्यवसाय र प्रविधिका कुनै ३ आटा फाईदाहरु भन्नुहोस।	
	• आफूलाई मान पर्ने पेशा व्यवसायको बारेमा सामान्य वर्णन गर्न	• मेरो पेशा, व्यवसाय	• प्रश्नोत्तर विधिबाट विद्यार्थीलाई कुन पेशा वा व्यवसाय मन पर्छ ? र किन ? भनी कक्षामा छलफल गर्ने र शिक्षकले आवश्यक पृष्टपोषण प्रदान गर्ने ।		• आफनो समुदायमा भएका परम्परागत पेशा, व्यवसाय र प्रविधि विच कुनै १/१ ओटा फरक छुट्टयाउनुहोस् ।	
	• योगको सामान्य परिचय सहित अभ्यास गर्न	• योग	• योग संग सम्बन्धित चित्र तथा भिडियो प्रर्दशन गरी परिचय बारे प्रष्ट पार्ने । • शिक्षकले स्वयं योगा गर्दै	• योग संग सम्बन्धित चित्र तथा भिडियो	•	

			विद्यार्थीहरुलाई पनि संगसंगै अभ्यास गराउने			
७. हाम्रो स्थानीय कला र खेल	• स्थानीय कलाको परिचय र महत्व बताउन ।	• स्थानीय कलाको परिचय • स्थानीय कलाको महत्व	• स्थानीय कलाको परिचय तथा महत्व लेखेको चार्ट प्रदर्शन गरी छलफलको माध्यमबाट प्रष्ट पार्ने ।	• स्थानीय कलाको परिचय र महत्व लेखेको चार्ट	• स्थानीय कलाको परिचय दिनुहोस् ।	
	• कागज र सिन्का प्रयोग गरी विभिन्न स्थानीय कला झल्किने वस्तुहरुको चित्र निर्माण गर्न ।	• कागज र सिन्का प्रयोग गरी चित्र निर्माण	• कागज र सिन्का तथा अन्य सामग्री प्रयोग गरी विभिन्न स्थानीय कला झल्किने वस्तुहरु (हलो, डोको, आदि) को चित्र निर्माण गर्ने र शिक्षकले सहजीकरण गर्ने ।	• कागज, सिन्का, काठका टुक्रा, आदि	• अवलोकन गर्ने	
	• स्थानीय एकल तथा सामूहिक गीत गाउन तथा ताल र भाव मिलाई नृत्य गर्न ।	• स्थानीय गीत गायन र नृत्य प्रदर्शन	• शिक्षकसंगै स्थानीय गीतहरु समूहमा गाउन लगाउने । • स्थानीय गीतहरूमा ताल र भाव मिलाई शिक्षकले नृत्य गर्ने र समूह समूहमा नृत्य गर्न लगाउने ।	• मादल • श्रव्य दृश्य सामग्री (संभव भए सम्म)	• समूह तथा एकल गीत गाउन र नृत्य गर्न लगाउने । • अवलोकन गर्ने	
	• स्थानीय बाजाका नामहरुको सूची बनाउन ।	• स्थानीय बाजाहरु	• विद्यार्थीहरुलाई स्थानीय स्तरमा उपलब्ध बाजाहरुको नाम भन्न लगाउने । • शिक्षकले आफूले बनाएको सूची प्रदर्शन गर्दै छलफल गर्ने ।	• स्थानीय बाजाका नामहरुको सूची	• तपाईको गाउँघरमा के के बाजाहरु छन् ? बताउनुहोस् ।	
	• स्थानीय खेलको परिचय र फाइदा बताउन तथा निर्देशन बिना खेल खेल्न ।	• स्थानीय खेलको परिचय र फाइदा • निर्देशन बिनाका खेल	• स्थानीय खेलको परिचय भन्न लगाई त्यसका फाइदाहरुको सूची बनाउन लगाउने र आएका बुदाहरुका आधारमा छलफल गर्ने । • विद्यार्थीहरुलाई सामान्य नियम पालना गरी स्वस्फुर्त रुपमा खेल्न लगाउने ।	• स्थानीय खेलबाट हुने फाईदाहरुको चार्ट	• स्थानीय खेलबाट हुने फाइदाहरु के के हुन ? • अवलोकन गर्ने ।	

कक्षा ५

क्षेत्र	सिकाइ उपलब्धी	विषयवस्तु	सम्भावित शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप	सम्भावित शैक्षिक सामग्री	सम्भावित मुल्याङकन प्रक्रिया	अनुमानित घण्टा

१. म र मेरो परिवार	● आफु र आफ्नो परिवारको विवरण तयार गर्न	मेरो परिवारीक विवरण	-आफु र आफ्नो परिवारको पारिवारिक विवरणको खाका दिएर नाम,उमेर,शिक्षा र काम सहितको विवरण तयार गर्न लगाई प्रस्तुत गर्न लगाउने ।	पारिवारिक विवरणको खाका	-तपाईको घरमा कति जना सदस्यहरु छन् ? -तपाईको घरमा भएका महिला र पुरुषको संख्या बताउनुहोस् । - तपाइको पारिवारीक विवरण तयार पार्नुहोस्।	
	● आफ्नो र घरायसी सामानको प्रयोग तथा सुरक्षा गर्न	सामानको प्रयोग र सुरक्षा	-विद्यार्थीहरु संग आफुले प्रयोग गर्ने सामाग्रीको सूची वनाउन लगाउने र उनिहरुले बनाएको सुचीबाट ति सामाग्रीको प्रयोग तथा सुरक्षा कसरी गर्नुहुन्छ भन्ने वारेमा प्रश्नोत्तर गर्ने -घरायसी प्रयोग गर्ने सामाग्री,सामाग्री राख्ने ठाउँ र सो सामाग्रीको सुरक्षा गर्ने व्यक्ति वारे छलफल गर्ने। -प्रयोग भएका सामाग्रीहरुलाई सुरक्षित राख्ने तरिका वारे प्रश्नोत्तर तथा छलफल गरी सूची तयार गर्न लगाउने।		-तपाईले प्रयोग गर्ने कुनै ६ वटा सामग्री को नाम भन्नुहोस् । -तपाईको घरायसी प्रयोग हुने कुनै चारवटा सामग्रीको नाम भन्नुहोस् । -तपाई र तपाईको घरायसी प्रयोग गर्ने सामग्रीको सुरक्षा कसरी गर्नुहुन्छ कुनै दुई वटा उपाय वताउनुहोस् ।	
	● घर भित्र र वाहिरको सरसफाइको अभ्यास गर्न	घर भित्र र वाहिरको सरसफाई	-घर भित्र र बाहिर गर्नु पर्ने सरसफाईमा आवश्यक सामाग्रीहरुको सूची बनाउन लगाई भन्न लगाउने र बोर्डमा टिपोट गर्ने। -घर भित्र र घर बाहिर सरसफाई गर्नु पर्ने ठाउँ कुन-कुन हुन सक्छन प्रश्न गरि ठाउँ पहिचान गर्न लगाई टिपोट गर्न लगाउने । -पहिचान गरिएका ठाउँको सरसफाई गर्ने व्यक्ति वारे छलफल गर्न लगाउने । -सरसफाई गर्दै गरेको चित्र प्रदर्शन गरि सो चित्र वारे प्रश्नोत्तर विधि बाट छलफल गर्ने -कक्षा कोठा भित्र र बाहिर सरसफाई गर्ने ठाउँ यकिन गरि सामाग्री संकलन गर्न लगाई प्रयोगात्मक अभ्यास गराउने ।	सरसफाई गर्दै गरेको चित्र	-घर भित्र र बाहिर सरसफाई गर्नु चाहिने कुनै दुई /दुई वटा सामाग्रीहरुको नाम भन्नुहोस् । -घर भित्र र बाहिर सरसफाई गर्नु पर्ने कुनै दुई /दुई वटा ठाउँ भन्नुहोस् । -घर भित्र र बाहिर सरसफाई गर्नु संलग्न कुनै दुई वटा व्यक्तिको नाम भन्नुहोस् । - सरसफाइको अभ्यास अवलोकन गर्ने ।	
	३. गाउँमा मिलेर गरिने कार्यहरु बताउन ।	● गाउँमा मिलेर गरिने कार्यहरु	● कक्षाकोठाको सरसफाइको योजना बनाइ सबैलाई समाबेश गर्ने ● सार्वजनिक स्थानहरुको	–सार्वजनिक स्थल सरसफाई गरिरहको चित्रहरु –सामुदायिक कार्यहरुमा सहभागि भएका चित्र ,	१. सबै मिलेर गरिने कार्यहरु के के हन ?	

			सरसफाई गर्ने तरिका बताउने ।	भिडियोहरु		
२. हाम्रो समुदाय	१. समाजका सामाजिक तथा असमाजिक कार्य वीचको भिन्नता छुट्ट्याउन ।	• समाजिक कार्य • असमाजिक कार्य • सामजिक र असमाजिक कार्यहरुवीचको भिन्नताहरु	- समाजिक र असमाजिक कार्य सम्बन्धमा समुह कार्य दिई प्रस्तुत गर्न लगाउने - अन्तमा शिक्षकसँग भएको चित्रहरु/चार्ट प्रस्तुत गरी स्पष्ट पार्ने ।	समाजिक कार्य तथा असमाजिक कार्यहरुको सूची तथा चार्ट	१.सामाजिक कार्य र असमाजिक कार्यको परिभाषा बताउनुहोस ।	
	२.सामुदायिक विकासमा सामाजिक संस्थाहरुले खेलेको भूमिका उल्लेख गर्न ।	• सामुदायिक विकासमा सामुदायिक संस्थाको भूमिका	१.समुदायको विकासमा भूमिका खेलेका संस्थाहरुको काम बारे सामुगत छलफल गर्न लगाउने	स्थानीय क्षेत्रमा रहेका सामुदायिक संस्थाहरुको भूमिका सम्बन्धमा तयार पारिएको चार्ट	स्थानीय क्षेत्रमा सामुदायिक विकासमा कुनै संस्थाले खेलेको कुनै ५ वटा भूमिका उल्लेख गर्नुहोस् ।	
	३. समाजिक समस्या सामाधानका उपायहरु बताउन ।	• समाजिक समस्या समाधानका उपायहरु	–समाजिक समस्याहरुको प्रकृति अनुसार वर्गिकरण गर्ने –समस्या समाधानमा व्यक्ति, परिवार, समुदाय तथा सरकारी निकायको भूमिका बारेमा समूहगत छलफल – समाजिक समस्या समाधानका उपायहरुको चार्ट प्रदर्शन गरी छलफल गर्ने ।	समस्या समाधानका उपायहरुको चार्ट	–समस्या समाधानका लागि विद्यार्थीहरुले प्रयोग गर्न सक्ने उपायहरु बताउनुहोस् । -समस्या समाधानमा विद्यालयले खेल्ने भूमिकाहरु लेख्नुहोस् ।	
३. हाम्रो संस्कृति र सभ्यता	आफ्नो समुदाय/समाजमा मनाइने चाडपर्वहरु हरुमा पाइने भिन्नता बताउन	हाम्रा चाडपर्व	विद्यार्थीहरुको समुह निर्माण गरी आफ्नो समुदाय / समाजमा मनाइने चाडपर्वहरु वारे छलफल गर्ने स्थानीय क्षेत्रमा मनाइने विभिन्न जातजातिका चाडपर्वहरु झल्किने चित्र प्रस्तुत गर्ने । विभिन्न चाडपर्व विच भिन्नता छुट्याउने अभ्यास गराउने जस्तै : ओल्के संक्रान्ति र बाघ जात्रा विचको फरक, उग्रतारा (देही) जाँत र घटाल जाँत बिचको फरक............. आदि	स्थानीय जातजातीको चाडपर्व झल्किने तस्विरहरु	तपाईको समुदायमा रहेका विभिन्न जातजातीले मनाउने चाडपर्वका नाम भन्नुहोस् । ओल्के संक्रान्ति र बाघ जात्रा विच के फरक छ?	

	● स्थानीय चाडपर्वमा पकाइने परिकारहरुको महत्व बताउन ● स्थानीय चाडपर्वमा पकाइने परिकार बनाउने अभ्यास गर्न	हाम्रा परिकार	● स्थानीय चाडपर्वमा पकाइने परिकारहरुको महत्व बारे छलफल गर्ने । ● आफ्ना चाडपर्वमा खाइने परिकारहरु बनाउने अभ्यास गराउने । (माणा पकाउने, बट्कु पकाउने अभ्यास..... आदि)		● स्थानीय चाडपर्वमा पकाइने परिकारहरुको महत्व के छ ? ● अभ्यास कार्यको अवलोकन गर्ने ।	
	● भेषभूषाको संरक्षण गर्दाका फाइदा बताउन	हाम्रा भेषभूषा	● विद्यार्थीहरुको समुह निर्माण गर्ने, आफ्ना छरछिमेकमा चाडपर्वहरुमा लगाइने पोशाकको फाइदा बारे छलफल गराउने ● स्थानीय चाडपर्वमा लगाइने पोशाकको फाइदा चार्ट प्रस्तुत गर्ने	● स्थानीय चाडपर्वमा लगाइने पोशाक फाइदा, जस्तै (गोरामा गामन, चोलो, दौरा, सुरुवाल) चार्ट	● पोशाकहरुका को संरक्षण गर्दाका २ वटा फाइदा को नाम भन्नुहोस् ।	
४. हाम्रो भूगोल	अमरगढी नगरपालिकाको धरातलीय स्वरुप तथा हावापानीका विशेषता बताउन	- अमरगढीको धरातलीय स्वरुप - अमरगढीको हावापानी	- डडेल्धुरा जिल्लामा अमरगढी नगरपालिका देखाउन लगाउने । - विद्यार्थीले अमरगढी नगरपालिकाको कुनकुन क्षेत्रमा भ्रमण गरेका छन् जानकारी लिने । - अमरगढी नगरपालिकाको भिडियो डकुमेन्ट्री देखाउने । - डकुमेन्ट्री र आफ्नो अनुभवका आधारमा सङ्क्षिप्त टिपोट तयार गर्न लगाउने (जस्तै ताल, नदि, भिर, टाकुरो, सम्म परेको ठाँउ, पहिरो जाने क्षेत्र आदि) - अमरगढीको हावापानीको बारेमा विभिन्न वडाक्षेत्रका विद्यार्थीहरु विच आ-आफ्नो ठाँउको हावापानीको बारेमा अनुभवहरु साटासाट गर्न लगाउने । - अमरगढी नगरपालिकामा पाइने विभिन्न समय र ऋतु अनुसारको हावापानी सम्बन्धमा समूहमा छलफल गर्न लगाउने ।	पालिकाहरु छुट्याएको डडेल्धुरा जिल्लाको नक्सा	- अमरगढी नगरपालिकाको वरपर रहेका पालिकाको नाम भन्नु होस् । - अमरगढी नगरपालिका भित्र कस्ता कस्ता क्षेत्रहरु रहेका छन्, बुँदागत रुपमा लेख्नुहोस् । - अमरगढी नगरपालिकामा न्यानो मौसम कुनकुन समयमा हुन्छ ?	
	नगरपालिकाको नक्सा कोर्ने अभ्यास गर्न र नक्सामा विभिन्न संकेतहरु प्रयोग गर्न	नक्सा अभ्यास कार्य	- अमरगढी नगरपालिकाको नक्सा प्रदर्शन गर्ने । - ट्रेसिङ विधिबाट अमरगढी नगरपालिकाको नक्सा कोर्न लगाउने । - विद्यार्थीलाई स्वतन्त्ररुपले अमरगढी नगरपालिकाको	- अमरगढी नगरपालिकाको नक्सा - ट्रेसिङ पेपर - नक्साको संकेत चार्ट	अमरगढी नगरपालिकाको नक्सा बनाउनुहोस् । - नगरपालिकाको नक्सामा देहायका स्थान संकेत द्वारा देखाउनुहोस् :	

			नक्सा बनाउने अभ्यास गराउने । - नगरपालिकाको नक्सामा मुख्य सडक, प्रमुख धार्मिक स्थल, किल्ला, केन्द्र, विद्यालय, शहर, नदि, गुफा, जंगल आदिलाई संकेत द्वारा देखाउन अभ्यास गराउने		उग्रतारा मन्दिर, घटाल स्थान, अमरगढी किल्ला, ऋषिखोला वन, वागबजार, महाभारत लेक, रावलतोली गुफा, डोटीखोला गाड, डडेल्धुरा बहुमुखि क्याम्पस	
	- नगरक्षेत्रका प्राकृतिक स्रोतहरुको महत्व बनाउन - प्राकृतिक सोतहरुको संरक्षणमा देखा परेका चुनौतिको सूची बनाउन - नगरक्षेत्र भित्र रहेका प्राकृतिक स्रोतहरुको संरक्षणमा आफ्नो भूमिका बताउन	अमरगढीका प्राकृतिक स्रोतहरु र संरक्षणमा हाम्रो भूमिका	- अमरगढी नगरपालिका क्षेत्रको भ्रमण गराई प्राकृतिक स्रोतहरु र तिनको महत्त्वको टिपोट तयार गर्न लगाउने । - विद्यार्थीहरुको समूह बनाई नगर क्षेत्रका प्राकृतिक स्रोत संरक्षणमा देखिएका चुनौति र संरक्षणमा आफ्नो भूमिका बारे छलफल गराउने - प्राकृतिक स्रोत संरक्षणमा हाम्रो भूमिका विषयमा बक्तृत्त्वकला प्रतियोगिता गराउने । - प्राकृतिक स्रोत संरक्षणमा खेल्न सकिने भूमिकाको सूची प्रस्तुत गरी शिक्षकले धारणा प्रस्ट पार्ने । - विद्यालय नजिकको कुनै प्राकृतिक स्रोतको संरक्षणमा विद्यार्थीहरुलाई सहभागी गराउने ।	प्राकृतिक स्रोत संरक्षणमा खेल्न सकिने भूमिकाको सूची चार्ट ।	- भ्रमण र समूह कार्यमा सहभागी विद्यार्थी सक्रियता अवलोकन गर्ने । - बक्तृत्त्वकला प्रतियोगितामा सहभागी विद्यार्थीको मूल्यांकन गर्ने - प्राकृतिक सोतहरुको संरक्षणमा देखा परेका चुनौतिहरुको सूची बनाउनुहोस् । - नगर क्षेत्रका प्राकृतिक स्रोत संरक्षणमा तपाइको भूमिका बताउनुहोस् ।	
५. हाम्रा सम्पदाहरु	• अमरगढीका ऐतिहासिक,प्राकृतिक, पुरातात्कि तथा धार्मिक सम्पदाहरुको बर्णन गर्न • सम्पदाहरुको सँरक्षण एवम् सम्बर्धनका उपाय बताउन • सम्पदाहरुको सँरक्षण एवम् सम्बर्धन प्रति अभिमुख हुन • अमरगढी किल्लाको परिचय र महत्व बताउन	• हाम्रा सम्पदा	• अमरगढीका ऐतिहासिक सम्पदाको बारेमा छलफल /बर्णन गर्न लगाउने • अमरगढीका प्राकृतिक सम्पदाको बारेमा छलफल / बर्णन गर्न लगाउने • अमरगढीका पुरातात्विक सम्पदाको बारेमा छलफल / बर्णन गर्न लगाउने • अमरगढीका धार्मिक सम्पदाको बारेमा छलफल / बर्णन गर्न लगाउने • थप जानकारीहरु पोस्टर तथा लेखको माध्यमबाट दिने • सम्पदाहरुको सँरक्षण एवँ	चित्र, पोस्टर तथा लेखहरु अमरगढी किल्लाको डकुमेन्ट्री	अमरगढीका ऐतिहासिक,प्राकृतिक, पुरातात्विक तथा धार्मिक सम्पदाहरुको बारेमा छोटकरिमा बर्णन गर्नुहोस । सम्पदाहरुको सँरक्षण र सँबर्धनमा तपाइको भुमिका के हुन्छ ? अमरगढी किल्ला किन महत्वपुर्ण छ ?	

			सँबर्धनका उपायबारे समुहगत छलफल तथा प्रस्तुति गर्न लगाउने । ● अमरगढी किल्ला बारे डकुमेन्ट्री प्रदर्शन गरी परिचय र महत्व बारे छलफल गर्ने ।			
६. हाम्रो पेशा व्यवसाय र प्रविधि	● परम्परागत पेशा , व्यवसाय र प्रविधिको सूची तयार गरी महत्व बताउन	● पेशा , व्यवसाय र प्रविधिको महत्व	● विद्यार्थीहरुलाई आ-आफनो पालिका स्तरमा भएका परम्परागत पेशा , व्यवसाय र प्रविधिको सूची तयार गरी पालैपालो भन्न लगाउने ● विद्यार्थीहरुलाई विभिन्न समुहमा विभाजन गरी स्थानीय पत्र पत्रिकाहरु उपलब्ध गराई परम्परागत पेशा , व्यवसाय र प्रविधिको महत्व सम्बन्धि बुदा तयार(छनौट) गरी कक्षामा प्रस्तुत गर्न लगाउने ● शिक्षकले शिक्षक निर्मित चार्ट प्रदर्शन गरी महत्व थप स्पष्ट गरिदिने	● परम्परागत पेशा , व्यवसाय र प्रविधिको महत्व सम्बन्धि लेख रचना भएका स्थानीय पत्र पत्रिकाहरु ● परम्परागत पेशा , व्यवसाय र प्रविधि महत्व सम्बन्धि शिक्षक र्निमित चार्ट	● आफनो पालिका स्तरमा भएका परम्परागत पेशा , व्यवसाय र प्रविधिको जिवित तुल्याउन ● आफनो पालिका स्तरमा भएका परम्परागत पेशा , व्यवसाय र प्रविधिका कुनै ४ ओटा महत्व बताउनुहोस ।	२२
	● अमरगढी नगरपालिका स्तरमा भएका परम्परागत पेशा, व्यवसायको वर्गीकरण गर्न	● परम्परागत पेशा, व्यवसायको वर्गीकरण	● समुह विभाजन गरी परम्परागत पेशा, व्यवसाय र प्रर्विधि बिच वर्गीकरण गर्न लगाई कक्षामा प्रस्तुत गर्न लगाउने ● शिक्षकले परम्परागत पेशा, व्यवसाय र प्रविधि सम्बन्धि विभिन्न चार्ट तथा भिडियोहरु प्रस्तुत गर्ने	● परम्परागत पेशा, व्यवसाय र प्रविधि सम्बन्धि विभिन्न चार्ट तथा भिडियोहरु	● अमरगढी पालिका स्तरमा भएका परम्परागत पेशा, व्यवसाय र प्रर्विधिका कुनै ५ /५ ओटा नाम भन्न लगाउने	
	● परम्परागत पेशा , व्यवसाय र प्रविधिको संरक्षण र सर्म्बधनका उपायहरु बताउन	● परम्परागत पेशा, व्यवसाय र प्रविधिको संरक्षण र सर्म्बधनका उपायहरु	● विद्यार्थीहरुलाई समुहमा आफनो पालिका(अमरगढी) स्तरमा भएका परम्परागत पेशा , व्यवसाय र प्रविधिको संरक्षण र सर्म्बधनका उपायहरु खोज्न लगाई बोर्डमा टिपोट गर्ने ● परम्परागत पेशा, व्यवसाय र प्रविधि सम्बन्धि विभिन्न चित्र, चार्ट तथा भिडियोहरु प्रस्तुत गर्ने ● परम्परागत पेशा , व्यवसाय र प्रविधिको	● परम्परागत पेशा, व्यवसाय र प्रविधि सम्बन्धि विभिन्न चित्र, चार्ट तथा भिडियोहरु ● स्थानीय पत्र पत्रिकाहरु ● शिक्षक र्निमित चार्टहरु	● आफनो पालिका स्तरमा भएका परम्परागत पेशा , व्यवसाय र प्रविधिको संरक्षण र सर्म्बधनका कुनै ५ ओटा उपायहरु बताउनुहोस।	

			संरक्षण र सम्र्बधनका उपायहरु भएको शिक्षक र्निमित चार्ट प्रर्दशन गर्ने			
	• आफुलाई मनपर्ने पेशा, व्यवसायका र प्रविधिको बारेमा ब्याख्या गर्न • परम्परागत उपचार पद्धतिका बारेमा जानकारी लिन	• मनपर्ने पेशा, व्यवसाय र प्रविधि • परम्परागत उपचार पद्धति	• तपाईलाई कुन पेशा, व्यवसाय मन पर्छ ? • तपाईलाई उक्त पेशा, व्यवसाय किन मन पर्छ? • विधार्थीलाई परम्परागत उपचार पद्धतिका बारेमा प्रयोग हुने साम्रग्रीहरुको बारेमा प्रश्नहरु सोध्ने • परम्परागत उपचार संग सम्बन्धित केही रेर्कडित भिडियोहरु प्रस्तुत गने	• कुनै सफल पेशाकर्मी, व्यवसायिकको भिडियो • परम्परागत उपचार संग सम्बन्धित केही साम्रग्रीहरु जस्तैः कागती, नीम, तुलसी'........ • परम्परागत उपचार संग सम्बन्धित केही रेर्कडित भिडियोहरु	• आफुलाई मनपर्ने कुनै २ आटा पेशा, व्यवसायका फाईदाहरु भन्नुहोस। • परम्परागत उपचारमा प्रयोग हुने कुनै ३ वटा वस्तुका नाम भन्नुहोस्।	
	• योगको बारेमा सामान्य परिचय सहित अभ्यास गर्न	• योग(प्राणायाम र आसन)	• योग(प्राणायाम र आसन) संग सम्बन्धित चित्र तथा भिडियो प्रर्दशन गर्ने • शिक्षकले स्वयं योगा गर्दै विद्यार्थीहरुलाई पनि संगसंगै अभ्यास गराउने	• योग (प्राणायाम र आसन) संग सम्बन्धित चित्र तथा भिडियो	• विद्यार्थीले (प्राणायाम र आसन) अभ्यास गरेको अवलोकन गर्ने	
७. हाम्रो स्थानीय कला र खेल	• स्थानीय कलाको परिचय, महत्व तथा फाइदा बताउन ।	• स्थानीय कलाको परिचय, महत्व तथा फाइदा	• स्थानीय कलाको परिचय, महत्व तथा फाइदाहरुको सूची बनाउन लगाउने । • विद्यार्थीबाट आएका सूचीका आधारमा थप छलफल गरी स्पष्ट पारी दिने ।	स्थानीय कलाको परिचय, महत्व तथा फाइदा लेखेको चार्ट	• प्रश्न गर्ने । जस्तै : स्थानीय कलाको महत्व भन्नुहास् ।	
	• स्थानीय कला झल्किने काल्पनिक वस्तुहरुको चित्र निर्माण गर्न ।	• स्थानीय कलाका वस्तुहरु को चित्र निर्माण	• स्थानीय कला झल्किने काल्पनिक वस्तुहरु (दमाहा, बिगुल, मन्दिर, घट्ट आदि) को चित्र निर्माण गर्न लगाउने र शिक्षकले आवश्यक पृष्ठपोषण दिई सहजीकरण गर्ने ।	• स्थानीय गीतका श्रव्य दृश्य सामग्री	• अवलोकन गर्ने । • प्रश्न गर्ने ।	

	• स्थानीय एकल तथा सामूहिक गीत गाउन र ताल र हाउभाउ मिलाई नृत्य गर्न	• स्थानीय गीत गायन • नृत्य प्रदर्शन	• शिक्षकले आफूसंगै एकल तथा सामूहिक गीत स्वर तथा ताल मिलाई गाउन लगाउने । • गीत अनुसार हाउभाउ सहित नृत्य प्रदर्शन गर्न लगाउने ।		• अवलोकन गर्ने । • प्रश्न गर्ने ।	
	• स्थानीय बाजाका नाम तथा तिनको प्रयोग बताउन ।	• स्थानीय बाजाका नाम तथा तिनको प्रयोग	• स्थानीय बाजाका नाम तथा प्रयोग भन्न लगाउने (जस्तै : दमाहा - मेला, पर्व, विवाह आदि) • शिक्षकले बाजाका चित्र तथा फोटो दृखाउँदै थप सहजीकरण गर्ने ।	• स्थानीय बाजाका चित्र तथा फोटो	• प्रश्न गर्ने । जस्तै : धुतुरो कुन अवसरमा बजाइन्छ ?	
	• स्थानीय खेलको परिचय र महत्व बताउन तथा निर्देशन बिना खेल खेल्न र खेलाउन ।	• स्थानीय खेलको परिचय र महत्व • निर्देशन बिनाका खेल	• स्थानीय खेलको परिचय भन्न लगाई त्यसका महत्वको सूची बनाउन लगाउने र आएका बुदाहरुका आधारमा छलफल गर्ने । • विद्यार्थीहरुलाई सामान्य नियम पालना गरी स्वस्फुर्त रुपमा खेल खेल्न र खेलाउन लगाउने ।	• स्थानीय खेलका महत्वको सूचीको चार्ट	• स्थानीय खेलको महत्वहरु के छ । • अवलोकन गर्ने ।	

सिकाइ सहजीकरण विधि तथा प्रक्रिया

पाठ्यक्रमले तोकेका सक्षमता र सिकाइ उपलब्धि प्राप्तिका निम्ति उपयुक्त वातावरणको सिर्जना गरी शिक्षक, विद्यार्थी र विषयवस्तुबिच सक्रिय अन्तक्रिर्या गर्ने विधि वा प्रक्रिया सिकाइ सहजीकरण हो । स्थानीय पाठ्यक्रमको सिकाइ सहजीकरण प्रक्रिया स्थानीय परिवेशमा आधारित, विद्यार्थी केन्द्रित, सान्दर्भिक र सिकाइका निम्ति सहयोगी हुनुपर्छ । सिकाइ सहजीकरण प्रक्रिया विद्यार्थीलाई उत्प्रेरित गर्ने, सक्रिय बनाउने र रुचि जगाउने, सिकारु र सिकाइका विविधतालाई सम्मान गर्ने र सबैलाई समावेश गर्ने समावेशी सिद्धान्तमा आधारित हुनुपर्छ । एउटै प्रकारको शिक्षण विधि सधैं र सबैतिर उपयुक्त हुन नसक्ने भएकाले एउटै विषयवस्तु शिक्षण गर्न पनि विविध विधि अपनाउन सकिन्छ । आधारभूत शिक्षा (कक्षा १-५) को यो स्थानीय पाठ्यक्रम विभिन्न थिममा आधारित भएकाले यसको सिकाइ सहजीकरण प्रक्रिया सिर्जनशीलता विकास गर्ने, सिकाइलाई व्यवहारमा प्रयोग गर्ने क्षमतको विकास गर्ने र स्थानीय परिवेशसँग अन्तर्क्रिया गरेर सिक्न प्रोत्साहन गर्ने क्रियाकलापलाई प्राथमिकता दिनुपर्दछ ।

प्रारम्भिक कक्षाहरूमा विद्यार्थी केन्द्रित शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापमा जोड दिई कक्षालाई जीवन्त बनाउन र विद्यार्थीलाई क्रियाशील बनाउन शिक्षकले सहजकर्ताको भूमिका निर्वाह गर्नुपर्नेछ । शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गर्दा विद्यार्थीकेन्द्रित र बालमैत्री शिक्षण विधि अपनाउनुपर्नेछ । यस पाठ्यक्रमको विषयवस्तु विस्तृतीकरण खण्डमा प्रत्येक विषयवस्तु शिक्षण गर्न अपनाउन सकिने सम्भावित विधि/क्रियाकलापहरु उल्लेख गरिएको छ । ती क्रियाकलापका अलावा शिक्षकले सहजीकरण गर्दा अन्य सान्दर्भिक विधि/क्रियाकलापहरु अपनाउन सक्नेछन् । 'हाम्रो अमरगढी' शिक्षण गर्दा मूलतः देहायका सहजिकरण विधि अपनाउन उपयुक्त हुन्छः

(क) कथाकथन एवम् गीत : यस विधिमा विषयवस्तुलाई कथाको रूपमा प्रस्तुति तथा अवधारणालाई गीतका माध्यमबाट प्रस्तुत गर्न सकिन्छ ।

(ख) स्रोत कक्षाः यस विधिमा विभिन्न विषयवस्तु बारे जानकारी तथा अनुभव र विज्ञता भएका स्थानीय व्यक्तिलाई कक्षामा आमन्त्रण गरी विषयवस्तु सहजीकरण गर्ने कार्य गरिन्छ ।

(ग) भूमिका निर्वाह/अभिनय : यसमा विभिन्न विषयवस्तुसँग समबन्धित पात्र र चरित्रका बारे अभिनयका माध्यमबाट शिक्षण सिकाइ गरिन्छ ।

(घ) समूह कार्य : यसमा सामान्यतया समूह विभाजन, समस्या र विषयवस्तु प्रस्तुति, समूहमा छलफल र निष्कर्ष वा समाधान निकालिन्छ ।

(ङ) छलफल र प्रश्नोत्तर : यसमा शिक्षक–विद्यार्थी, विद्यार्थी–शिक्षक, विद्यार्थी–विद्यार्थी बिचमा प्रश्न र उत्तर गर्न सकिन्छ । प्रश्न गर्दा कक्षामा सबैका अगाडि प्रश्न सोध्ने, एकछिन पर्खने, कुनै पनि विद्यार्थीलाई तोकेर उत्तरदिन लगाउने, उत्तर साम्रोसँग सुन्न र अन्तमा छलफल र मूल्याङ्कन गर्ने प्रक्रिया(APPLE) प्रयोग गर्न सकिन्छ ।

(च) प्रविधियुक्त कक्षा : विभिन्न प्रविधिको प्रयोग जस्तै : मोबाइल, कम्प्युटर, प्रोजेक्टर मोबाइल आदिको उपयोग गरी धारणाहरूको दृश्याङक्न गर्न सकिन्छ ।

(छ) सिर्जनात्मक कार्य : यसमा चित्र निर्माण, रङ भर्ने, कागज काटने् र पटय्ाउने, सम्बन्ध स्थापना जस्ता कार्यहरूद्वारा सिकाइ गर्न सकिन्छ ।

(ज) खेल विधि : यसमा विषयवस्तुलाई खेलका माध्यमबाट प्रस्तुत गरी अभ्यास गराइन्छ ।

(झ) क्षेत्र भ्रमण : यसमा विभिन्न स्थानीय क्षेत्रको भ्रमण गराई भूगोल, संस्कृति र अन्य पक्षबारे अनुभव लिईसिकेका कुरा छलफल तथा प्रत्यार्वन गराइन्छ ।

(ञ) प्रदर्शन विधि : विषयवस्तुसँग सम्बन्धित तस्बिर वा अन्य दृश्य सामग्री तथा श्रव्यदृश्य सामग्री प्रदर्शन गरिन्छ ।

विद्यार्थी मूल्याङ्कन

मूल्याङ्कन निर्माणात्मक र निर्णयात्मक दुवै उद्देश्यले गरिने भए पनि प्रारम्भिक कक्षाहरुमा निर्माणात्मक/सुधारात्मक मूल्याङ्कन पद्धतिका आधारमा विद्यार्थीको सिकाइलाई सुनिश्चित गर्नुपर्नेछ । कक्षाकोठामा शिक्षकले गर्ने विद्यार्थी परीक्षण तथा मूल्याङ्कन मूलतः सिकाइका लागि केन्द्रित हुने भएकाले निर्माणात्मक प्रकृतिको हुनुपर्दछ । कक्षाकार्य, गृहकार्य, प्रश्नोत्तर, छलफल, प्रयोगात्मक कार्य, सामूहिक कार्य, परियोजना कार्य, सिर्जनात्मक कार्य, उपलब्धि परीक्षा, हाजिरी, अनुशासन, व्यवहार परिवर्तनको अवलोकन आदि मार्फत विषयको प्रकृति र स्वरूपअनुसार विद्यार्थीको नियमित रुपमा मूल्यांकन गर्न सकिन्छ । विद्यार्थीहरूको उपलब्धि र स्तरलाई सुधार गरी पाठय्क्रमले निर्दिष्ट गरेका उद्देश्यअनुसार ज्ञान, सिप र अभिवृत्ति हासिल गराउन यस प्रकारको परीक्षण महत्वपूर्ण हुन्छ । यसले विद्यार्थीहरूका कमीकमजोरी पहिचान गरी आवश्यक सुधारात्मक शिक्षण गर्न सहयोग पुर्‍याउँछ ।

यस पाठ्यकम अनुसार विद्यार्थी मूल्याङ्कन गर्दा कक्षा १-३ मा पूर्ण रुपमा निरन्तर मूल्याङ्कन पद्धति अवलम्बन गरिने छ । कक्षा ४-५ मा ५०% भारको निरन्तर मूल्याङ्कन पद्धति र ५०% भारको आवधिक परीक्षाका लागि छुट्याई विद्यार्थीको उपलब्धिको लेखाजोखा गर्नुपर्ने छ । कक्षा ४-५ को आवधिक परीक्षाका लागि तलको विशिष्टीकरण तालिका अनुसार विद्यार्थीको मूल्याङ्कन गर्नुपर्नेछ ।

विशिष्टीकरण तालिका २०७६

कक्षा ४-५

पूर्णाङ्क : १००

एकाइ	विषय क्षेत्र	पाठ्य भार	ज्ञान र बोध			सिर्जनात्मक र अभिवृत्ति			प्रयोगात्मक तथा खोजमुलक सीप			जम्मा प्रश्न सङ्ख्या	जम्मा अङ्क भार	कैफियत
			धेरै छोटो उत्तर आउने प्रश्न	छोटो उत्तर आउने प्रश्न	लामो उत्तर आउने प्रश्न	धेरै छोटो उत्तर आउने प्रश्न	छोटो उत्तर आउने प्रश्न	लामो उत्तर आउने प्रश्न	धेरै छोटो उत्तर आउने प्रश्न	छोटो उत्तर आउने प्रश्न	लामो उत्तर आउने प्रश्न			
१	म र मेरो घरपरिवार	१५	१	१	०	१	१	०	०	१	०	५	११	
२	हाम्रो समुदाय	१६	१	१	०	०	०	१	१	१	०	५	१३	
३	हाम्रा संस्कृति र सभ्यता	२२	१	१	०	१	१	०	०	१	१	६	१६	
४	हाम्रो भूगोल	२४	०	१	०	१	१	०	०	२	१	६	१८	
५	हाम्रा सम्पदाहरु	१७	१	१	१	१	१	०	१	०	०	६	१४	
६	स्थानीय पेशा, व्यवसाय र प्रविधि	१७	१	१	०	०	१	१	१	१	०	५	१६	
७	स्थानीय कला र खेल	१७	१	१	०	०	०	१	०	१	०	४	१२	
		१२८												

	प्रश्न संख्या	अंक विभाजन	जम्मा अंक भार
लामो उत्तर आउने प्रश्न	६	६ ×५	३०
छोटो उत्तर आउने प्रश्न	१९	१९ ×३	५७
धेरै छोटो उत्तर आउने प्रश्न	१३	१३× १	१३
जम्मा	३८		१००

पाठ्यघण्टी र अङ्क विभाजन तालिका

क. सं.	क्षेत्र	कक्षा १-३	कक्षा ४-५	
		पाठ्यघण्टा	पाठ्यघण्टा	अङ्कभार
१.	म र मेरो परिवार	२०	१५	११
२.	हाम्रो समुदाय	२०	१६	१३

३.	हाम्रो संस्कृति र सभ्यता	२२	२२	१६
४.	हाम्रो भूगोल	२८	२४	१८
५.	हाम्रा सम्पदाहरु	२५	१७	१४
६.	स्थानीय पेशा व्यवसाय र प्रविधि	२३	१७	१६
७	स्थानीय कला र खेल	२२	१७	१२
	जम्मा	१६०	१२८	१००

पाठ्यक्रम कार्यान्वयन योजना

यो स्थानीय पाठ्यक्रम अमरगढी नगरपालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरुमा शैक्षिक सत्र २०७७ देखि क्रमशः लागू गरिनेछ । पाठ्यक्रम कार्यान्वयन योजना देहायबमोजिम हुनेछः

चरण	साल	लागू हुने कक्षा	कैफियत
पहिलो	२०७७	कक्षा १-३	
दोस्रो	२०७८	कक्षा ४	
तेस्रो	२०७९	कक्षा ५	

स्थानीय पाठ्यक्रम (हाम्रो अमरगढी) को मस्यौदा निर्माण कार्यमा सहभागीहरुको विवरण

सि.नं.	सहभागीको नाम	पद	संस्था/ठेगाना
१	संगीता भण्डारी	नगर उपप्रमुख	अमरगढी नगरपालिका
२	मनोरथ खडायत	सा.वि. समिति संयोजक	अमरगढी नगरपालिका
३	विष्णु भट्ट	कानूनी सल्लाहकार	अमरगढी नगरपालिका
४	भिमप्रसाद पनेरु	प्राविधिक अधिकृत	शिक्षा तालिम केन्द्र दिपायल
५	हेमन्त राज पन्त	शाखा अधिकृत	अमरगढी नगरपालिका
६	मिनराज ओझा	अधिकृत सातौँ	अमरगढी नगरपालिका
७	लाल बहादुर साउँद	सूचना अधिकारी	अमरगढी नगरपालिका
८	प्रेमराज बोहरा	स्थानीय बुद्धिजीवी	अमरगढी ३ डडेल्धुरा
९	मोहन सिंह भण्डारी	शिक्षक	घटाल मावि नुवाकोट
१०	अशोक बहादुर बम	शिक्षक	महेन्द्र मावि खलङ्गा
११	पुष्पराज पनेरू	शिक्षक	बैजनाथ मावि मौरडा
१२	जयप्रसाद जोशी	प्रधानाध्यापक	भागेश्वर मावि टाँटर
१३	मुकेश भट्ट	प्रधानाध्यापक	जनप्रिय पब्लिक स्कुल
१४	नेत्र प्रसाद ओझा	शिक्षक	उग्रतारा मावि पोखरा
१५	पार्वती भट्ट	प्रधानाध्यापक	भगवती इ.बो. स्कुल कीर्तिपुर
१६	भोज बहादुर बोहरा	प्रधानाध्यापक	लटेश्वर आवि मालम
१७	यज्ञराज गिरी	शिक्षक	बैजनाथ आवि भलिया
१८	चुडामणी पन्त	शिक्षक	सहश्रलिङ्ग मावि राईँ
१९	शेर बहादुर साउँद	शिक्षक	भागेश्वर मावि टाँटर
२०	देवेन्द्र के.सी.	प्रधानाध्यापक	आदर्श मणिलेक मावि लट्सेरा
२१	गोपाल दत्त पाण्डेय	शिक्षक	महेन्द्र मावि खलङ्गा
२२	लक्ष्मी पन्त	शिक्षक	असिग्राम आ.वि. लिटिरीगाउँ
२३	लक्ष्मण प्रसाद जोशी	शिक्षक	बैजनाथ मावि मौरडा